

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opggericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zylen
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.“

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . / 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. . . . . / 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . . . . „ 0.09
„ „ „ 1000 „ . . . . . „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.

Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG“, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen. — Het nut van Koloniën. — Perskroniek. — 2de Pakan Malan te Fort de Kock — Uit de O.-I. Mail — West-Indië — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Inhoud van Tijdschriften. — Penilleton.

Mededeelingen.

I. Van de Afdeling 's-Gravenhage:

Naar wij vernemen zal Mevrouw Otto Knaap, geaccompagneerd door den heer Spoor, a.s. Woensdag 27 dezer in het Diligentia-gebouw Lange Voorhout, alhier, een liederen-avond geven, waarop zij ook eenige Maleische liedjes zal zingen, iets, wat zeker voor onze leden veel aantrekkelijks heeft. Onlangs deed zij dit ook te Amsterdam met groot succes; haar liefelijk orgaan en bijzonder gevoelvulde voordracht werden ten zeerste geroemd.

Wij durven hopen, dat deze nieuwe ster in onze muzikale wereld, bereid zal zijn eerlang bij gelegenheid eener voor onze Afdeling te houden voordracht een tal van zeer sympathieke, Indische liederen, die zij zoo van nabij kent en voelt, ten beste te geven.

II. Van de Afdeling Leiden:

GEWONE ALGEMEENE VERGADERING

op Donderdag 28 Februari 1907.

des namiddags te 4 ure

in het Nutsgebouw (Steenhuur)

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag over 1906.
2. Rekening en verantwoording over 1906.
3. Verkiezing van twee bestuurs leden wegens periodieke aftreding der Heeren van Hamel en Heeres.
4. Verkiezing van twee afgevaardigden en van twee plaatsvervangende afgevaardigden ter Algemeene Vergadering der Vereeniging.

Namens het Bestuur:

De Secretaris.

Mr. ED. RIJKE.

III. Van het Dag Bestuur der Vereeniging:

Volgens het reeds vroeger hier medegedeelde besluit, genomen in de laatste Hoofdbestuursvergadering, met het oog op de in de volgende vergadering te bespreken noodige veranderingen in de Statuten en het Huis. Reglement der Vereeniging, volgen hier de wijzigingen, welke behandeld zijn in de Hoofdbestuursvergadering van 5 October 1905.

In de Statuten:

1. Voorstel van het Dagelijksch Bestuur om art. 7 der Statuten te wijzigen wordt met algemeene Stemmen goedgevonden: Om in den aanvang van de 2e alinea de woorden „In en buiten rechten“ te doen vervallen doch aan het einde derzelfde alinea (blz. 4) te doen volgen. „Welk gemachtigd is haar in en buiten rechten te vertegenwoordigen“.

Art. 12 de wenschelijkheid wordt betoogd om de contributiën der Afdelingen aan het Hoofdbestuur progressief te maken naar gelang der inkomsten der Afdelingen.

(Als ook om tusschen de woorden (in den ondersten regel van Blz. 3) „Voorzitter en een Secretaris de woorden „een ondervoorzitter“ in te lassen.)

5 al. te veranderen in: „Iedere afdeling is verplicht ter vergadering voor de vervulling eener vacature betreffende een lid uit haar ressort twee kandidaten te stellen“.

6 al. de woorden na de komma te veranderen in: „voor het bijwonen, zoowel van de Algemeene als van de Hoofdbestuursvergaderingen“.

Betreffende het Huishoudelijk Reglement werd van Art. 2, goedgevonden te wijzigen:

1 al: „De Inning der jaarlijksche contributie heeft dadelijke na den aanvang van elk boekjaar plaats“.

De overige woorden te doen vervallen. Hierdoor wordt aan de Afdelingen vrijheid gelaten op welke wijze zij de inning plaats willen doen hebben.

Art. 6. de woorden in den 1e regel. Ultimo Maart te wijzigen in „Ultimo Januari of Februari“ terkeuze van de Algemeene Vergadering.

Toel. Dit met oog op wenschelijkheid om zoo spoedig mogelijk in het 2e kwartaal de Algemeene Vergadering te kunnen houden.

sub. d. (de laatste alinea van het zelfde artikel).

In overeenstemming met art. VII der statuten 5e alin. te veranderen in „een kandidatenlijst, houdende een dubbel-tal voor de eventueel opvallende plaatsen in het Hoofdbestuur van een lid uit de Afdeling“.

Art. 7. de 1e al. te lezen: Het Hoofdbestuur vergadert minstens éénmaal (in stede van tweemaal) 's jaars enz.

2e al. de woorden in den 7en regel „minstens 10 dagen“ te lezen: „minstens 20 dagen“ enz.

Art. 8. Het voorstel van één der leden van het Dagelijksch Bestuur, om de Afdeling 's-Gravenhage minstens 6 leden in het Hoofdbestuur te geven, wordt afgestemd uit vrees, dat de Afdeling 's-Gravenhage dan te veel overwicht zoude krijgen.

De secretaris had dien wensch te kennen gegeven om de gelegenheid te openen een 2en secretaris te kunnen benoemen, die in den Haag woonachtig is, waarop echter door anderen de opmerking werd gemaakt, dat één der overige leden van het Dagelijksch Bestuur, deze functie wel op zich zou willen en kunnen nemen.

Art. 9. De wijziging bestond daarin, dat de invoering van woorden door de Hoofdbestuursvergadering te Utrecht van 1903 gedaan thans bij de wijziging der statuten weder konden vervallen.

Art. 10, 1e alinea. In plaats van „Ultimo Februari“ te lezen „Ultimo Maart“. 2e alinea als volgt te lezen: De Commissie is bevoegd inzage te nemen van de boeken, zij ontvangt alle door haar gewenschte inlichtingen en bescheiden en mag aan het Hoofdbestuur, die wenken geven, die door haar voor den goeden gang van de financiële zaken der Vereeniging noodig worden geacht.“

Het nut van Koloniën.

II.

Zooals wij in ons vorig artikel te kennen gaven wenschen wij, wat de heer Dernburg opmerkte ten aanzien van het kapitaal, in de deutsche koloniën belegd of arbeidende, als uitgangspunt te nemen voor eene vergelijking, niet met de bedoeling om te stoffen op het meerdere in onze koloniën — we zijn daarvoor dan ook weer 90 jaren in het ongestoord bezit daarvan, terwijl Duitschlands koloniaal rijk eerst van 20 jaren hêr dagteekent — maar om de eenvoudige reden, dat wij gelooven, dat het wel eens goed is, het vraagstuk onder de oogen te zien, welke directe financiële belangen voor het nederlandsche volk in zijne koloniën zijn betrokken.

Te voren zij het ons nog even vergund, het milliard marken, dat in de deutsche koloniën aan den arbeid is, in beschouwing te nemen. Wij hebben gezien, dat om het vol te maken, de „gekapitaliseerde waarde van den uitvoer“, ten bedrage van 600 miljoen marken werd aangevoerd. Maar wanneer wij weten dat b.v. voor 1904 het totaal van den in- en uitvoer der deutsche koloniën resp. ruim 44 en nagenoeg 28 miljoen mark bedroeg, terwijl voor datzelfde jaar alleen wat Nederlandsch-Indië aangaat, de in- en uitvoer totalen aanwezig van 207.848.735 en 295.607.262 gulden (w. o. wat het eerste cijfer betreft een rechtstreeksche aanvoer uit Nederland van 56.5 miljoen gulden en nog ettelijke miljoenen via Singapore in onze koloniën binnengebracht en wat het tweede cijfer aangaat een bedrag zeker meer dan de honderd miljoen, die ter Amsterdamsche markt aan tabak, coprah, huiden en kinine worden verhandeld), dan zullen we zeker wel voor onze vergelijking die 600 miljoen mark mogen illimneeren en ons eenvoudig bepalen tot het in de koloniën belegd kapitaal.

Hiervoor vinden we wat de deutsche koloniën aangaat een totaal aangegeven van 370 miljoen marken en wel verdeeld over uitgaven door het rijk gedaan voor productieve werken in de koloniën, gelden door geestelijke en andere corporatiën in de koloniën besteed, gelden door handels- en financiële instellingen in de koloniën belegd, het kapitaal der stoomvaartmaatschappijen, en de kapitalen door particulieren in hunne ondernemingen gestoken, tot een totaal bedrag van 370 miljoen marken.

Uitgaven door het rijk zijn in onze koloniën niet gedaan, met uitzondering van de west-indische bezittingen, waar jaarlijks het noodige moet worden bijgepast. We zouden een optel sommetje kunnen maken van hetgeen Suriname en Curaçao aan subsidiën hebben gekost, maar we kunnen royaal zijn en dat bedrag over het hoofd zien, evenals de sommen, door de zending aan nederlandsch geld in de koloniën besteed, om dan over te gaan tot een kijkje op hetgeen al zoo aan maatschappelijk kapitaal in onze koloniën is belegd.

Zulk een kijkje geeft ons het Handboek voor Cultuur en Handelsondernemingen van J. H. de Bussy, dat zoo volledig mogelijk de gegevens bevat, die wij hier juist behoeven.

Wij zullen dan hier laten volgen eene lijst, uit de gegevens van dat Handboek geput, van de Maatschappijen, welke werkzaamheden zich over het gebied der koloniën uitstrekken, waarbij wij om een zoo zuiver mogelijk beeld te krijgen van het nederlandsch kapitaal, dat in de koloniën is belegd, die instellingen hebben weggelaten, welke zetel niet in de koloniën of in het moederland is gevestigd, zoowel als die, waarin vreemd of chineesch geld de hoofdrol vervult, dan wel uitsluitend is belegd. Tevens zij hierbij opgemerkt, dat wij voor de totaliseering niet de nominale kapitalen namen doch de gestorte bedragen, voor zooverre opgegeven, en daarbij de nog uitstaande sommen der obligatieleeningen voegden.

Dus doende kwamen we dan in de eerste plaats voor Nederlandsch-Indië tot de volgende totalen:

71 banken, handelsinstellingen en koloniale assurantie-maatschappijen gevestigd in het moederland, w. o. de Nederlandsche Handelsmaatschappij; de Nederlandsch-Indische Handelsbank, Koloniale Bank, Handelsvereeniging Amsterdam, International Crediet- & Handelsvereeniging Rotterdam en andere, met een kapitaal werkende, gestort en aan obligatiën van 129.729.000 gld.

123 banken enzovoort, gevestigd in de koloniën,

w. o. de Javasche Bank, Nederlandsch-Indische Es-compto-Mpij. enz. met een totaal bedrag van 41.030.502 gulden.

Aan stoomvaartondernemingen op of voor Nederlandsch-Indië telt Nederland er zeven, met een kapitaal werkende van in totaal 49.261.000 gld., terwijl in de kolonie twee kleine reederijen zijn gevestigd met een kapitaal van 186.000 gld.

De twee spoorwegmaatschappijen in het moederland gevestigd, Nederlandsch-Indische en Deli, werken met een kapitaal van 52.630.000 gld., terwijl de 15 tramwegmaatschappijen, eveneens in het moederland gevestigd, over een kapitaal beschikken van 52.436.000 gld.

Van 15 telefoon-maatschappijen is er één met een kapitaal van 150.000 gld. in het moederland gevestigd, terwijl de 14 andere in de kolonie gevestigd zijn, met een kapitaal van 1.859.500 gld.

Aan maatschappijen, die de verlichting beoogen door electriciteit of gas, telt het moederland er voor de kolonie 3 met een kapitaal van 4.010.000 gld., terwijl de kolonie er 7 telt met een kapitaal van 1.355.000 gld.

Voor het havenbedrijf zorgen 20 prauwenveeren, w. o. 18 in de kolonie gevestigd, met een kapitaal van 3.640.000 gld., en 2 in het moederland gevestigd, met een kapitaal van 555.000 gld., terwijl de eenige droogdokmaatschappij voor deze kolonie met een gestort kapitaal van 500.000 gld. in het moederland gevestigd is. Hier is ook wellicht de meest geschikte plaats om de 3 miljoenen onder te brengen van de, in het moederland gevestigde maatschappij, die de haven Sabang exploiteert.

Aan cultuurmaatschappijen in het moederland gevestigd, telden wij er in het Handboek 300 met een totaal-kapitaal van 220.820.900 gld., terwijl 355 maatschappijen worden vermeld, die haren zetel in de kolonie hebben met een kapitaal van 84.459.955 gld.

Aan mijnbouwmaatschappijen voorts tellen wij er 63 in het moederland gevestigd, met een totaal-kapitaal van 158.987.000 gld., welk bedrag thans reeds overtroffen wordt door de koerswaarde van het maatschappelijk kapitaal der hieronder ressorteerende petroleummaatschappijen, en 112, welke zetel in de kolonie was gevestigd, met een totaal-kapitaal van 58.515.396 gld.

Maatschappijen, die de exploitatie beoogen van andere dan suikerfabrieken, daaronder ook begrepen ijsfabrieken, koffie- en rijstpelmolens, zijn er, met den zetel in het moederland 10, met een totaal-kapitaal van 3.603.000 gld. en 87, met den zetel in de kolonie met een totaal-kapitaal van 10.608.000 gld.

Ten slotte zien wij nog de volgende kapitalen, resp. in het moederland en de kolonie belegd in maatschappijen, die beoogen:

Houtaankap en exploitatie van boschproducten, 3.361.000 en 1.150.000 gld.; exploitatie van vastigheden enz., 771.000 en 6.388.300 gld.; exploitatie van drukkerijen en couranten, 200.000 en 1.245.000 gld.; exploitatie van apotheken, 1.325.000 gld. uitsluitend in de kolonie; zeevisscherij, 350.000 gld. uitsluitend in de kolonie; veteelt, 435.000 gld. als voren; en exploitatie van hotels en restaurants, 2.501.000 gld. als voren.

Recapitulerende zien we dus, gelijk gezegd, in Nederlandsche maatschappijen de volgende kapitalen belegd:

Banken enz.	129.729.000	41.030.502 fl.
Scheepvaart	49.261.000	186.000 „
Spoorwegen	52.630.000	— „
Tramwegen	52.436.000	— „
Telefoon	150.000	1.859.500 „
Electr. & Gas	4.010.000	1.355.000 „
Havenbedrijf	4.055.000	3.640.000 „
Cultuur	220.820.900	84.459.955 „
Mijnbouw	158.987.000	58.515.396 „
Industrie	3.603.000	10.608.000 „
Diversen	7.164.000	7.006.000 „
Totalen	679.142.900	208.660.353 fl.

Wanneer we nu nog korthedshalve slechts vermelden, dat het totaal bedrag der kapitalen in Nederlandsche maatschappijen belegd, welke arbeidsveld zich over de west-indische koloniën uitstrekt op het gebied van bankwezen, handel, cultuur, mijnbouw, enz., meer dan 25 miljoen gulden bedraagt, dan zien we, dat het Nederlandsche volk, alleen wat de werkzaamheden der tot de koloniën rechtstreeks betrokken maatschappijen betreft, voor een bedrag van ruim 900 miljoen guldens, d. i. ongeveer 164 gulden per hoofd der bevolking, bij de welvaart der koloniën is geïnteresseerd.

Hun, die het steeds voorstellen alsof het Nederlandsch kapitaal zoo goed als niets tot de ontwikkeling der koloniën bijdroeg, mogen reeds nu de vorenstaande cijfers tot leering strekken, welke echter nog geenszins het juiste beeld van het particuliere initiatief in Nederland, ten opzichte van zijne koloniën weergeven, daar wij hier slechts het coöperatief gedeelte van dit initiatief hebben beschouwd, waarnaast nog het individueel initiatief staat, dat in onze koloniën een geenszins te miskennen factor is. Wij behouden ons voor dit in een volgend artikel uiteen te zetten, en meenen reeds nu, nog eenmaal, voor het laatst dus, tot ons uitgangspunt terugkeerend, te mogen constateren, dat het dadelijk belang van het Nederlandsche volk in zijne koloniën dat van het Duitsche in de zijne in ruime mate overtreft — 900 miljoenen voor een 5,5 miljoenenvolk tegen omstreeks 120 miljoenen

(het kapitaal in Duitsche koloniale maatschappijen en stoomvaartondernemingen belegd) voor 60 miljoen menschen — en dit dadelijk belang reeds het Nederlandsche volk behoorde aan te sporen om aan de welvaart zijner koloniën, waarvan ook het welslagen zijner ondernemingen afhangt, de grootste aandacht te schenken.

Pers-kroniek.

INHOUD: „Een stap vooruit”: De Nieuwe Courant over de commissie van advies inzake de suikerindustrie op Java. De Standaard over het Nederlandsch in Oost-Indië. Uit een Atjehbrief van den atjehschen correspondent der Nieuwe Courant: de vloedgolf in de afdeling Tapa-Toean. Verspreiding van koloniaalkennis onder het Nederlandsche volk en de Nieuwe Rotterdamse Courant over de erkenning der persoonlijkheid van Ned-Indië.

„Een stap vooruit” noemt de Nieuwe Courant het besluit van den Gouverneur-Generaal van Ned-Indië van 24 December j.l. waarbij in het leven is geroepen een commissie van advies inzake de suikerindustrie op Java, wier werkring zal zijn, om aan de regering, de chefs der departementen en de hoofden van gewestelijk bestuur advies uit te brengen, inlichtingen te geven of voorstellen te doen met betrekking tot de suikerindustrie.

„Deze werkzaamheden,” zegt de Nieuwe Courant, „worden opgedragen aan het dagelijksch bestuur van het Algemeen Syndicaat van suikerfabrikanten.

De leden van de commissie zijn bij alle door haar in te dienen adviezen, voorstellen of inlichtingen bevoegd te doen blijken, dat hun zienswijze van die der meerderheid afwijkt en de redenen mede te deelen, waarop die afwijking berust.

Zeer belangrijk voor de industrie en de ondernemers is de bepaling in artikel 4 van het besluit vervat, dat de chefs der departementen en de hoofden van gewestelijk bestuur worden uitgenoodigd bij het doen van voorstellen omtrent het nemen van maatregelen, die verband houden met de suikerindustrie, zich te doen voorlichten door die commissie en haar adviezen bij de voorstellen over te leggen. Daardoor zullen zij in het vervolg verschoond blijven van verrassingen, die wel eens hun deel werden bij het afkondigen van maatregelen van regeeringswege, maatregelen, die hun belangen en die der inlandsche bevolking ten zeerste konden benadeelen, zonder dat zij in de gelegenheid waren gesteld voor die belangen op te komen, ja zelfs zonder dat zij te voren er iets van gehoord hadden.

Nu men verplicht is advies in te winnen van het dagelijksch bestuur van het Algemeen Syndicaat van suikerfabrikanten, de mannen, die meer dan iemand anders de nooden en behoeften der industrie kennen, moet men zich voorbereiden, dat bij ongegrondheid van klachten, bij een onjuiste voorstelling van zaken tegenspraak en weerlegging zullen volgen; men zal daardoor genoodzaakt zijn de zaak grondig te onderzoeken en bij geschillen beide partijen te hooren wat nu niet altijd plaats heeft. Men zal zich wel wachten beschuldigingen uit te spreken, zonder zich eerst goed overtuigd te hebben, dat daarvoor deugdelijke gronden bestaan.”

Het blad is echter nog niet geheel voldaan. „Het zou zeer gewenscht zijn”, vervolgt het orgaan, als de regering nog een stap verder ging en niet alleen verplicht stelde, om de commissie van advies te hooren bij het doen van voorstellen aan haar of aan de chefs van de departementen, maar ook vóór dat zij (de residenten) zelf overgaan tot het nemen van ingrijpende maatregelen en tevens te bepalen, dat bij verschil van meening de beslissing der regering moet worden ingeroepen.

Nu staat het der commissie wel vrij om als zulke regelingen door een gewestelijk bestuurshoofd getroffen zijn, zich daarover bij de regering te beklagen, doch voor deze is het veel moeilijker om als zij die afkeurt te gelasten, dat zij zullen worden ingetrokken en de resident daardoor tegenover de bevolking en de inlandsche hoofden een démenti te geven dan tijdig vóór de afkondiging dier regelingen tusschen beide te treden.

Dit zou veel wrijving, veel onaangenaamheden voorkomen.

Zouden wij daarom wenschen, dat de Regeering de taak der commissie in dien zin zal uitbreiden, zoo moet toch worden erkend, dat met dezen maatregel een flinke stap in de goede richting is gedaan, de richting van eerlijke, loyale samenwerking van bestuur en industrieelen.

Een gelukwensch is hier op zijn plaats aan het ijverig en krachtig bestuur van het Algemeen Syndicaat van suikerfabrikanten, die door zijn in 1905 aan den directeur van Binnenlandsch Bestuur gericht request den eersten stoot gaf tot deze beweging in gunstige richting.

DDarin werd het verzoek gedaan:
1º, dat den ambtenaren gelast wordt nauwlettend toe te zien op de verhouding der fabrikanten tegenover de inlandsche bevolking;
2º, dat die ambtenaren, wanneer het hun voorkomt, dat overeenkomsten door suikerfabrikanten met de inlandsche bevolking aangegaan niet of niet behoorlijk door eerstgenoemden worden nage-

leefd of op andere wijze de inlandsche bevolking wordt benadeeld, hiervan kennis hebben te geven aan den beheerder der betrokken fabriek, moeten trachten die misstanden te doen ophouden en pogen de geleden schade in der minne te doen herstellen;
3º, dat voor het geval dit niet mocht gelukken de directeur van het departement waaronder de betrokken ambtenaar ressorteert door dezen met het gebeurde in kennis zal worden gesteld, welke, wanneer hem de grief of klacht belangrijk voorkomt, het dagelijksch bestuur van het Algemeen Syndicaat van suikerfabrikanten op Java hiermede in kennis zal stellen.

De Indische regering heeft gemeend dit verzoek niet te moeten inwilligen, maar, zoo besluit de Nieuwe Courant, de behandeling van dit request heeft haar tot het juiste inzicht gebracht, dat wilde men komen tot een goede oplossing van de verschillende vragen, die zich voordoen bij het zoeken naar een betere en meer harmonische verhouding tusschen regering, bevolking en suikerindustrie, de direct daarbij betrokkenen in de gelegenheid moeten worden gesteld hun belangen voor te dragen en de regering ook van hun zijde voor te lichten.

En daaraan is het zeer belangrijke Indische besluit van 24 December j.l. te danken.”

De heer De Lamotte, die dertig jaar in Fransch-koloniale dienst stond, en gouverneur in meerdere Fransche koloniën is geweest, is door den gouverneur-generaal van Indo-China op onderzoek uitgezonden om in de Britsche, Nederlandsche en Amerikaansche koloniën de wijze van bewindvoering en beheer na te gaan.

„Deze gecommiteerde onderzoeker”, merkt nu de Standaard op, „bezoekt ook de Philippijnen, en roemt in één opzicht het Amerikaansche stelsel verre boven het Nederlandsche en Britsche, in zooverre namelijk de Amerikanen er op bedacht zijn, de inlandsche bevolking tot het spreken van het Engelsch te bewegen.

De Spaansche regering had voorheen evenzoo gepoogd er het Spaansch in te voeren, maar was nimmer geslaagd. Op de 7½ miljoen inwoners waren ten hoogste een honderdduizend het Spaansch behoorlijk machtig. In 350 jaar van koloniaal bewind was het aantal personen die thans de lessen volgden, niet boven de 200.000 geklommen.

Daarentegen hebben de Amerikanen nu reeds 400.000 vrijwillige leerlingen op hun scholen, vordert de kennis van het Engelsch onder de bevolking aanmerkelijk en zijn de onderwijzers de leiders der bevolking.

Dit succes schrijft de oud-gouverneur De Lamotte daaraan toe, dat er uit Amerika een goede 1000 onderwijzers, mannen en vrouwen, heen zijn gegaan, niet met een elementair diploma van lager rang, maar bijna allen voorzien van een diploma van een der Amerikaansche universiteiten. Juist door hun hoogen graad van ontwikkeling hebben deze mannen en vrouwen het vertrouwen der bevolking weten te winnen, en volgt men hen willig.

De heer De Lamotte spreekt als zijn gevoelen uit, dat hierin een element van koloniale politiek ligt, dat hooger staat dan „de politieke overheersching” die dusver door Nederland, Engeland en Frankrijk, op den eilanden-gordel gevolgd is.”

Reeds in het begin der 17e eeuw is er ook hier te lande wel terdege aan gedacht, om althans op Java het Nederlandsch tot de landstaal te maken; maar men heeft het plan niet aangedurfd, aan de mogelijkheid er van niet geloofd, of tegen de kosten opzien.

Toch lijkt het geen twijfel of de invoering van onze eigen taal zou den Archipel tot veel hogere ontwikkeling hebben gebracht, Java door veel sterker band aan ons hebben verbonden, en even sterk den invloed van den Islam hebben gestuit, als de kerstening van Java in de hand gewerkt.

„Is”, vraagt ten slotte de Standaard, „wat de Amerikanen in ettelijke jaren onder de 8 miljoen op de Philippijnen doorvoerden, ter oorzake van ons verzuim, voor den Nederlandschen Archipel onherroepelijk verkeken?”

Uit den jongsten brief van den voortreffelijken Atjeh-correspondent der Nieuwe Courant:

„In het viertiendaagsche tijdvak 5—18 Januari is in Atjeh weer het gewone politieke en militaire gedoe voorgevallen. Hoe belangrijk dit ook moge zijn, het zinkt als in 't niet bij den grooten rampspoed die een deel van het gouvernement weer heeft getroffen. Door een vloedgolf zijn in de controle-afdeeling Tapa-Toean plotseling honderden menschen van het leven beroofd. Schoone, welvarende streken zijn in verpestende modderpoelen veranderd, deels zelfs geheel verdwenen. Mateelooze ellende is gebracht over dat deel der bevolking, dat de catastrofe heeft overleefd.

Ware genoemde controle-afdeeling Tapa-Toean in communicatie met de buitenwereld, zooals de meeste, zelfs onbeduidende eilanden, ongetwijfeld zou er overal een kreet van ontzetting opgegaan zijn. Staatshoofden en kabinetschefs zouden betuigingen van deelneming in zoo groot een volkslijden overgekabeld hebben; internationale liefdadigheid zou nu waarschijnlijk overal in de weer zijn om bij de groote ellende leniging te brengen. Want wat hier gebeurt is stelt de groote ramp van Courrières in Maart van het vorig jaar,

en vele andere, die terecht het universele mededogen opwekken, verre in de schaduw.

Doch hoe gaat het met het waarbepoefde Zuid-Westelijk deel van dit gouvernement?

Er moesten eerst een volle acht dagen verlopen, eer wijzelf vernamen, wat er in dit gedeelte was voorgevallen. Ter hoofdplaats en elders kon er dus niet eerder aan gedacht worden te helpen, zoodat het welhaast vanzelf spreekt, hoe de nog zeer bescheiden hulp veel te laat kwam.

Nu vooral valt weer een dieptreurig licht op bestuur en samenleving. Het eerste is door het onvoldoende zijner hulpmiddelen haast tot machteloosheid gedoemd. En wat de tweede betreft: voor zooveel thans is na te gaan, blijkt het overige Indië bij deze ramp vrijwel onbewogen te blijven.

Wat dus in redelijkheid te verwachten van de buitenwereld, van Nederland, — laat staan van het overige deel der Westersche wereld?

In Nederland wordt voor alles wat over de grenzen voorvalt belangstelling en meegevoel getoond, alleen aan eigen overzeesche medeburgers niet. Hoe menige ramp die op de buitenbezittingen voorvalt gaat schier onopgemerkt voorbij. Indië is zoo ver en de bevolking is gewoon in stilte te lijden!

Of een groot deel der landbouwende bevolking in Noord-Sumatra door veepest haar veestapel ziet wegslinken; of een nog grooter deel dezer bevolking verdeduwt en verweest ter oorzaak van drastische bestuursmethoden; — het maakt alles zoo weinig indruk van uit de wazige verte.

Het „onbekend maakt onbemind” wordt dus wel treurig en beschamend geïllustreerd door deze onaandoenlijkheid van vele Nederlandsche medeburgers.

De ontwerpen van wet, strekkende tot de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van Nederlandsch-Indië, bij koninklijke boodschap van 17 Januari jl. aan de Tweede Kamer ingediend, geven aan de Nieuwe Rotterdamse Courant stof voor twee, wat wij zouden kunnen noemen: professorale gala-artikelen, die wij vreezen met groote vreeze buiten Universiteitskringen wel niet die aandacht zullen trekken, waarop de geleerdheid van den schrijver benevens zijn journalistieke talenten aanspraak mogen maken. Voor een gewonen lezer is het dan ook geen gekheid te verwerken wat er in die 7 breede kolommen van het blad aan de Maas over deze ontwerpen staat geschreven. Deze artikelen doen ons weder voor de zooveelste maal denken aan de uitspraak indertijd eens vernomen van een deftig en schrander Rotterdamsch lid van verscheidene hooge college's, iemand wiens verstand lang niet onderdoet voor dat der geleerden, die periodiek op de front-pagina der Nieuwe Rott. Crt. getuigenis afleggen van hun scherpzinnigen kijk op actuele toestanden. Toen men hem er opmerkzaam op maakte, dat die artikelen voor een goed onderlegde courantenlezer, laat staan dus voor een gewoon mensch onleesbaar waren, zeide hij met een heerlijke naïviteit: „Och! natuurlijk! Wij, Rotterdamers, lezen die stukken ook niet. Die ruimte is bestemd voor de geleerde vrienden van de hoofdredactie, niet voor de gewone lezers.”

Dat gaf vrij juist de „communis opinio” weer, die niet genoeg herhaald kan worden. Hoe jammer toch, dat voor de z. g. „verspreiding van kennis omtrent onze koloniën onder het nederlandsche volk” deze plaatsruimte in ons eerste blad zóó, wat men gerust kan noemen „misbruikt” wordt. Waarom niet, gelijk het Handelsblad tracht te doen korte koloniale artikeltjes gegeven, lees- en verstaanbaar voor ieder enigszins ontwikkeld persoon? Misschien hebben de duizenden lezers van het Rotterdamsch blad die meerdere kennis van koloniale toestanden niet van noode. Wij zijn echter van een tegenovergestelde meening en betreuen het daarom met velen — daarvan zijn wij verzekerd — dat er in die richting van een onzer hoofdbladen zoo weinig kracht uitgaat.

Maar nu de artikelen. Hierin worden in den breede de grondwettelijke bezwaren welke tegen de wetsontwerpen zijn aan tevoeren, uitgewerkt, bekeken, besproken en uiteengezet. Dit alles te excerpereen zou te ver voeren zoomede na te gaan de bepleite organisatie van den „nieuwen toestand” zooals die in Indië na jaren zou moeten worden. Daarom bepalen wij ons tot de slotsom waartoe het blad komt.

„Concludeerende, zegt de Nieuwe Rott. Crt., komt het ons wenschelijk voor, dat Indië niet alleen ten volle op de inkomsten van Indië zal kunnen rekenen, en van den anderen kant in de uitgaven voor Indië zal hebben te voorzien, maar dat het ook op eigen verantwoordelijkheid, onder toezicht van het moederland, het beheer en bestuur over alle inkomsten, uitgaven en middelen zal krijgen — instemming dus met de strekking van de door de regering ingediende wetsontwerpen —, maar tevens, dat bij de daartoe tot stand te brengen hervorming afdoende waarborgen zullen worden gegeven voor een onbevangen, veelzijdige beoordeeling van de te nemen beslissingen; — dit laat in de ontworpen regeling veel te wenschen over.”

Als nadere toelichting op deze conclusie „wijst” het orgaan nog eenige „gewichtige overwegingen” aan, die bij de beoordeeling mede moeten tellen.

„Gelukkig vragen zij, zegt de schrijver, blijkbaar overtuigd dat de lezers de M. van Toelichting van buiten kennen, geen breeden commentaar tot begrijpen.

„In de toelichting, zoo wordt opgemerkt, op de wijziging der comptabiliteitswet, art. 1, zegt de minister van koloniën: „De erkenning van de rechtspersoonlijkheid van Ned.-Indië is het meest op haar plaats in de comptabiliteitswet, omdat die erkenning vooral op financieel gebied van beteekenis is.” Deze opvatting is reeds met de bewoording van deze toelichting te bestrijden. „Vooral op financieel gebied”: dit zegt, dat zij ook op ander gebied van beteekenis is. Moet bovendien een beginsel, zóó fundamenteel als deze erkenning, niet in het Regeeringsreglement zijn uitdrukking vinden? (Het zal daarin nu slechts accidenteel te pas gebracht worden, bij de samenstelling van den Raad van Indië). Dit zou ook in overeenstemming zijn met hetgeen de Grondwet gedaan heeft voor de rechtspersoonlijkheid van provincie en gemeente en de regeerings-reglementen van Suriname en Curaçao voor die koloniën.”

Welk aandeel zal Indië hebben in de uitgaven, die zoowel voor het moederland als voor de koloniën in rekening genomen moeten worden, zonder dat zij thans in aandeelen gescheiden zijn, a. d. z. het departement van koloniën, de Kroon, de Raad van State (Indische afdeling), gezantschappen (b. v. te Constantinopel), consulaten, onderwijs, opleiding van ambtenaren en officieren, scheepsbouw, enz.?

Hoe zal de verhouding en de verplichting zijn van de kassen van het moederland en van de kolonie ten opzichte van landsdienaren en gepensioneerden? Hoe zal dit zijn, als onverhoopt eenmaal Neerlands vlag in Indië door een andere verdrongen mocht worden? Hiervoor zal het zelfs niet genoeg zijn in een toelichting iets te onderstellen; de wet moet zich hierover uitspreken.

Hoe zal de verhouding tusschen Nederland en Indië zijn in zake marine, zoowel wat betreft het machtsgebied van den minister van marine en dat van de Indische regeering, als ten opzichte van de verrekningen van materieel en personeel?

Ligt het in de bedoeling ook ten aanzien van de valuta tot een scheiding te komen? (Men zie hetgeen mr. N. G. Pierson te dezer zake gezegd heeft in het Ind. Genootschap, 11 April 1905 blz. 179/180).

Deze punten behoeven niet tot beletsels te worden, als een goed antwoord tijdig overwogen wordt. Onbeantwoord blijvende, zooals zij in de ontwerpen zijn, zouden zij deze wel onaannemelijk maken.”

2de Pakan Malam te Fort de Kock.

Het Pakan Malam Comité, waarvan de heer L. C. Westenenk, Ass. Resident Voorzitter en de heer G. A. N. Scheltema de Heere Secretaris is, zond ons de ondervolgende circulaire, die wij in haar geheel opnemen, om onzen lezer een goed denkbeeld te geven van het groote nut van dergelijke tentoonstellingen.

„De 2de Pakan Malam (jaarmarkt) zal te Fort de Kock worden gehouden van en met 22 Juni a.s. tot en met 29 dier maand.

Wij hebben de eer U uit te noodigen dit in Uw resort zoo ruchtbaar mogelijk te maken, met name er kennis van te geven aan de Europeesche en Inlandsche ambtenaren zoomede aan de handelaars en nijverer.

Daarbij ware hunne aandacht te vestigen op de omstandigheid, dat het Gouvernement Sumatra's Westkust een ruim afzetgebied vormt voor allerlei producten van nijverheid, landbouwgereedschappen, vruchten, tjangkokkans, pluimveesoorten, enz. enz. en dat vele elders bloeiende takken van nijverheid en kunst hier nog niet of weinig bekend zijn.

Deze omstandigheid doet o.i. met grond verwachten, dat de meerdere bekendheid, door den Maleier ter jaarmarkt op te doen met voortbrengselen uit Uw gebied, mede ten goede zal komen aan de Inlandsche nijverheid ten Uwent, terwijl er betrekkingen van velelei aard kunnen ontstaan en worden aangeknoopt ten algemeene bate van land en volk in Nederlandsch Oostindië.

Op grond hiervan meenen wij op krachtige medewerking te mogen rekenen.

Even als ten vorigen jare zal ook dit jaar aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij worden verzocht, om voor bezoekers van over zee een „Pakan Malamboot” te willen laten loopen. Gevraagd zal worden daarvoor te bestemmen: heen de boot die op 21 Juni a.s. te Padang aankomt, en terug de boot die een week later van daar vertrekt.

Een paar hierbij gevoegde lijsten vermelden: (A) de vakken van nijverheid en kunstnijverheid, die ter jaarmarkt zullen vertegenwoordigd zijn, en (B) de voorwaarden van inzending en wat dies meer zij.

Een aantal exemplaren van dezen bieden wij hiernevens ter verspreiding aan.

Aangenaam zal het ons zijn, liefst vóór 1 April a.s. te mogen vernemen, welke medewerking uit Uw resort kan verwacht worden.

LIJST A.

Vakken van nijverheid en kunstnijverheid, die ter 2de Pakan Malam zullen vertegenwoordigd zijn.

1. Metaalbewerking (wapens, hoefbeslag, huis-houdelijke en weeldevoorwerpen, goud- en zilversmeedkunst, muziekinstrumenten).
2. Houtbewerking (timmer- en houtsnijwerk, paneelen, doozen, meubels, rij- en vaartuigen, lakwerk).
3. Bewerking van:

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrasstraat 279.

b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1/2 kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geconlijte assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Proefles gratis.

Prospectus franco.

W. POPPINK,

Prins Hendrikstraat 141-143

DEN HAAG.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van
Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.
BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle
soorten REISARTIKELLEN.

Oranje-Hôtel.

NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor
Indische Families.

Petroleum-
gloeilichtbranders
zijn nu volmaakt

te verkrijgen bij

H. HEIJNEN,

Helfoverancier.

SPUI 109.

Lampenmaker.

LEEST

Mijn nieuwste gratis brochure
- - Een ernstig woord
van verweer aan de
bestrijders van het
Neo-Malthusianisme.

De brochure wordt gratis en franco gezonden als drukwerk, als brief alléén tegen inzending van 10 cents frankkosten.

Mevrouw VAN DER WERFF,

Deskundige voor Dames,

Stationsplein 45, 's-Gravenhage.

- a. bamboe, rotan, pandan, enz. (vlechtwerk als matten, hoeden, enz.; artikelen van gebrand bamboe);
- b. klapperdop;
- c. vezelstoffen (kokos, aloë, agave, koffio, idjoek, waroe, widoeri, ramé, jute, taroq, agel, enz.; touwslagerij).
4. Batik- en tjapkunst.
5. Weef- en borduurkunst.
6. Lederbewerking (schoenen, troempah's, tuigen, zadels, wajangpoppen, enz.)
7. Bewerking van hoorn, been, schildpad, schelp en paarlemoer.
8. Bereiding van zeepen, suikers, oliën, vruchten-sappen, siropen, geleien, marmelades, manisans, reukwaters, tabaksoorten.
9. Zee- en riviervisserij (gezouten en gedroogde visch, kroepoek, petis, netten, vischwerktuigen).
10. Landbouw.
11. Pluimveeteelt.

LIJST B.

Voorwaarden van inzending, enz. ter 2de Pakan Malam.

a. Aanvragen om plaats en toezeggingen van inzendingen moeten uiterlijk 1 April 1907 door het Pakan Malam Comité ontvangen zijn.

b. De aangevraagde plaatsruimte wordt den inzenders gratis afgestaan; deze hebben, indien zij zelf te Fort de Kock komen, geen recht op vergoeding van reis- en verblijfkosten.

c. De ingezonden goederen van welke de eigenaren niet te Fort de Kock aanwezig zijn, worden door het Pakan Malam Comité verkocht voor den door de inzenders bekend gestelden prijs. Hiervan wordt 20 pct. afgehouden tot bestrijding der kosten.

d. De vervoerkosten der goederen van de plaats van verzending naar Fort de Kock komen voor rekening van de inzenders. De kosten van vervoer en verpakking der onverkocht gebleven goederen worden, bij terugzending, door het Pakan Malam Comité betaald.

e. Het verpakken der terug te zenden goederen zal met groote zorg plaats hebben.

f. Nijveren, die wenschen te komen werken in de ter jaarmarkt op te richten „kampong toekang” hebben alleen recht op vergoeding van reis- en verblijfkosten, wanneer hunne overkomst gewenscht wordt geacht, waaromtrent zij zich dus vooraf met het Pakan Malam Comité hebben te verstaan.

g. Met ondernemers van Inlandsche volksvermakelijkheden worden door het Pakan Malam Comité afzonderlijke overeenkomsten gesloten.

h. Voorschotten worden niet verstrekt.

i. De inzendingen moeten geadresseerd worden aan „Het Pakan Malam Comité te Fort de Kock” en aldaar vóór of uiterlijk op 15 Juni 1907 ontvangen worden.

j. Voor het vervoer der goederen, bestemd voor of teruggezonden van de Pakan Malam, langs de lijnen van de Staatsspoorwegen op Java en Sumatra, de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij en de Koninklijke Paketvaartmaatschappij, zal 50 pct. reductie worden gevraagd.

k. Voor de mooiste inzendingen worden eerediploma's uitgelooft.

Oost-Indische Berichten.

Bandjirs en stormweer. Aan de Loc. ontleenen wij de volgende berichten over het zware weder dat

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van

FRIEDA VON BULOW.

XXIV.

TWEEDE BOEK.

Brief van Rainer en Maleen.

Moesegecha, 1 Januari.

Lieve Maleen,

Nu is het warempel al twee jaar en eenige maanden geleden, dat wij elkander op den ouden landingssteiger van Oengoedja voor de laatste maal zagen!

Heveel is er sedert dien tijd veranderd!

Nu vangt een nieuw jaar aan — bij jellu zeker wel in sneeuw en ijs, bij ons in gloeiende hitte. Maar warm of koud — dat verandert niets aan de gewoonte om juist op dezen dag op het verlopen jaar of de verlopen jaren terug te zien.

En dat ik daarbij bijzonder levendig aan mijn zuster denk, kan je opmaken uit het feit, dat ik schrijf.

Het schrijven gaat hier, zooals je reeds aan het wonderlijke papier en het potloodgekrabbel hebt kunnen raden, met eenige moeilijkheden gepaard.

Ik zit in mijn tent. Tot tafel dienen mij twee zinken koffers, boven op elkander gezet. Het briefpapier

medio Januari jl. Midden-Java teisterde:

Uit Demak werd dd. 14 Januari geseind:

Zeer zware bandjir van de Toentang. Chineesche kamp en aloon-aloon onder water.

Kendal, 13 Januari.

Bodribrug staat het water een halven meter hoog. Bodribrug staat het water een hatven meter hoog. Het stroomt snel.

De bevolking ruimt de aandrijvende boomstammen enz. op.

Pati, 13 Januari.

Bandjirwater ongeveer driekwart voet gezakt. Hoogste stand gisteren ongeveer 75 duim lager dan vorige jaar. Ongelukken zijn tot dusver niet gerapporteerd. Verbroken tramverkeer hersteld. Zoodra noodig zal van machtiging hulpverschaffing gebruik worden gemaakt.

Japara, 13 Januari.

Gisterenmiddag Serangdijk bewesten Kedoeng doorgebroken. Naar schatting 1500 bouw vischvijver overstroomd. Waterstand Serang blijft 1045 peilschaal. Tedeoandijk wordt sedert Vrijdag bewaakt, volgens vastgestelde regeling. Het weder blijft regenachtig. Daling waterstand niet spoedig te verwachten.

Tusschen Weleri en Batang op de lijn van de Semarang Cheribon Stoomtram heeft door het bandjirwater een aardschuiving en dientengevolge een baanbreuk plaats gehad. Het verkeer zal gedurende ongeveer tien dagen gestremd zijn.

In het Kendalsche overnacht de bevolking op de rails, aangezien die het hoogst gelegen zijn en de eenige plek vormen, die nog niet overstroomd is.

Het Semarangsche blad maakt naar aanleiding van de jaarlijks wederkerende ellende de volgende rake opmerkingen:

Ieder jaar keert die toestand weer, en ieder jaar weer zegt de regeering: ja, maar zoo hoog als dit jaar is het water ook nooit gestegen. En dat is zoo; ieder jaar stijgt het water in de rivieren en afvoerkanalen hooger, omdat de verzanding der rivieren niet wordt tegengegaan, omdat er niets wordt gedaan om de bedding te verlagen. Wat is dan het nut van afvoerkanalen als ze door hun smälte en ondiepte een hoeveelheid water afvoeren, die eenvoudig nihil is in vergelijking tot de hoeveelheden die van boven af worden aangevoerd.

Het is weer de eeuwige bezuiniging, zuinigheid die oorzaak is dat toestanden als thans in Demak heerschen, ieder jaar moeten weerkeren.

En niet alleen, dat de landbouwer zijn maandenlangen arbeid ziet te niet gedaan, maar hij moet, om te blijven leven, als het water weg is, opnieuw gaan planten, d. w. z. opnieuw uitgaven gaan doen voor zijn aanplant.

Mislukt de heele oogst, dan wordt hem de betaling van pacht aan het gouvernement kwijtgescholden. Maar indien de 2de of 3de aanplant gelukt, dan moet de volle pacht betaald worden, al heeft de landbouwer dan ook twee of driemaal dezelfde kosten moeten maken voor den aanleg van zijn sawahs. Wat blijft er dan, als hij van de opbrengst van de padi zijn pacht betaald heeft, nog over.

De bevolking wordt langzamerhand ontmoedigd en men moet wel de kalme berusting en het geduld van den Javaan bezitten, om na een telkenjare wederkerenden tegenslag altijd maar weer met goeden moed van voren aan te beginnen. Maar... wat zou hij anders. Zonder die kalme berusting en dit geduld om opnieuw te beginnen, zou hij zijn gordel wel tot voorbij het laatste gesp-oogje kunnen dichthalen.

verkreëg ik, door de voor aantekeningen bestemde ledige blaadjes te scheuren uit den almanak, dien je mij verleden jaar gezonden hebt.

Dat is hier nu eenmaal zoo. Wanneer men lang op post is in het binnenland en lang op marsch, dan raken de voorraden uitgeput.

Sedert wij elkander voor het laatst gezien hebben, is veel hier anders geworden.

Ik ben reeds sedert een jaar officier van het koloniale leger. De dikke Rüdiger, Derendorff en De Rus, die zich vroeger Müller noemde en nu Baron Quad Isny heet, zijn dit ook.

De opstand is gedempt, de commandant terug naar Oeleya, en wij zijn hier, onder een civiel gezaghebber, als heeren des lands geïnstalleerd.

Niet alleen het door Krome bij verdrag verworven gebied is in ons bezit gebleven, maar ook de vroeger door hem bezette kuststreek, met uitzondering van Oengoedja.

Ja, het zou alles heel mooi wezen, en geheel, zooals Krome het zich gedacht had, wanneer wij slechts de poort van het land, het heerlijk rijke Oengoedja, dat reeds voor negen tienden aan ons was — vroeger! — niet aan de Engelschen hadden moeten laten! Daaraan kan nog heden geen onzer denken, of hij kooft van woede.

Enfin, wat niet meer te verhelpen valt, doet men 't best maar te vergeten.

Ik ben nu, alles bijeengenomen, een en twintig malen in het vuur geweest. Eenmaal sleepte ik mijn sergeant, die aan mijn zijde gesneuveld was, uit den kogelregen, omdat ik zijn lijk niet aan den vijand wilde overlaten. Ik vond er niets in, maar den commandant heeft het geïmponneerd. Met de laatste post schreef hij mij, dat hij mij reeds herhaaldelijk voor een decoratie had voorgedragen. Hij is er boos over, dat ik den Adelaar niet reeds lang gekregen heb.

Sprinkhanenplaag. Het bestuur te Lamongan rapporteerde, dat in het district Mantoep de bevolking veel last heeft van de z.g. walangkajoe, die alle jonge plantjes kaal vreten.

Het noodige is door de bevolking gedaan om die sprinkhanenplaag tegen te gaan.

Nieuwe politieke contracten. De resident van Sum. Oostkust is volgens de Deli-bladen, den 4en Januari van zijn reis naar Siak te Medan teruggekeerd.

Het oogmerk waarmee deze tocht ondernomen werd, schijnt volkomen bereikt. De sultan van Siak deelt thans geheel en al de inzichten onzer regeering ten aanzien der wenschelijkheid, om meerdere zorg te besteden aan de ontwikkeling van land en volk, en heeft het gewijzigde politieke contract, waarin de nieuwere beginselen der Indische staatkunde zijn vastgelegd, zonder verdere bedenking onderschreven.

De resident heeft van zijn reis gebruik gemaakt, om meteen een soortgelijk contract af te sluiten met den radja van Pelalawan.

Nu met den eersten in ancienniteit der Delische vorsten het nieuwe contract is gesloten, zullen, zegt de Sumatra post, zonder verwijl de onderhandelingen met de overige vorsten worden aangevangen.

Kapitein Colijn gouverneur van Atjeh. Een der correspondenten van het Bat. N bld. schreef:

Dezer dagen vernam ik van iemand, die het weten kan en die in hoogere regeeringskringen niet alleen geen onbekende is, doch zelfs zeer veel invloed heeft, dat de kapitein Colijn, zoo niet de volgende dan toch de overvolgende gouverneur van Atjeh zal zijn. Mochten de toestanden zich binnen kort verbeteren, dan zou genoemde officier den kolonel van Daalen kunnen opvolgen, zooals overste Swart den gouverneur Kroesen heeft vervangen.

Zooals het zich op het oogenblik laat aanzien zal deze mutatie echter nog wel eenige jaren in het verschiet liggen.

Ongesubsidieerde sanatoria. In de Locomotief wordt een lans gebroken voor het weder toekennen van een gouvernementssubsidie aan de hiervan beroofde sanatoria. De bekende argumenten worden hiervoor aangevoerd. Ook wordt de vraag gesteld of het toekennen van subsidies aan sanatoria wel een geldelijk offer was dat de regeering plengde ten behoeve harer dienaren?

Wij zijn in staat, zegt de schrijver, om een recent geval mede te deelen, waaruit blijkt, dat het geld aan bovenbedoelde subsidies besteedt, zijn rente wel opbracht.

De heer X, ambtenaar, lijdende aan een tropical liver, verzocht, toen de behandelende geneesheer evacuatie naar Holland noodig achtte een proef te nemen met Tosari, omdat het hem geldelijk niet gelegen kwam, met buitenlandsch verlof te gaan in verband met zijn groot gezin.

De patiënt herstelde dank zij het uitnemende klimaat, gelijk in 90 pct. van deze ziekte te Tosari behandeld, plaats had.

Evacuatie naar Europa werd dus voorkomen en dit herstel bespaarde aan den Lande ruim negen duizend twee honderd gulden (passage heen en terug naar Holland benevens verlofstractement), ongeveer het bedrag dat door de regeering aan subsidie voor alle ambtenaren gedurende een geheel jaar aan genoemd herstellingsoord werd verleend.

Anderen dragen de borst vol ridderorden, omdat zij gedejeuneerd hebben aan de hoven van onze kleine vorstjes. Enfin, dat is nu eenmaal zoo. Je doet, wat te doen moet, en kunt ook zonder onderscheiding wel leven.

Ik heb nu een commando in de nabijheid van de meeren, waar ik een goed verdedigbaar station moet aanleggen. Het is aangenaam, vredeswerk te kunnen verrichten. Krijgvoeren lijkt me niet meer. Ik heb er genoeg van — meer dan genoeg! Ook de jacht kan mij niets meer schelen. Daar gaat het prikkelende af, hier, waar het zoo dikwijls leven om leven gaat.

Ik schiet alleen nog maar om eten te hebben voor mij en mijn menschen. Wild is er in massa, en het smaakt heel goed ook.

Maar onlangs — dat heeft mij toch wel bekoord! — heb ik voor de eerste maal, sedert ik in Afrika ben, een leeuw opgespoord! Jammer genoeg, poetste hij de plaat, de struiken in. Ik kroop hem na, door het kreupelhout, op handen en knieën, zoo fel was ik op hem. Angst voelde ik in het minst niet. Hij wel!

Ongelukkig echter heb ik hem niet onder schot kunnen krijgen. Je George heeft destijds meer geluk gehad.

Krome, die zoo langen tijd zoek geweest en dood gewaand is, moet plotseling weer opgedoken en op op weg naar de kust zijn — zoo wil het gerucht. De geruchten hier, die altijd maar mondelinge overleveringen zijn, blijken even dikwijls valsch te zijn als waar.

Komt hij echter werkelijk terug, dan ben ik nieuwsgierig, hoe hij ontvangen zal worden.

Indertijd, twee jaar geleden, toen hij teruggeroepen werd om zich te verantwoorden, en zich — in plaats van gehoorzaam te komen — met Rosen en zijn handvol Askari door de fel op hem gebeten Engelschen en de opstandelingen heensloeg naar het binnenland, — toen heeft die ongelooflijke brutaliteit ongeveer

Commentaar hierop is natuurlijk geheel overbodig; wij zouden het bovenstaande daardoor slechts verzwakken, meent het Soer. Hbld.

Naar aanleiding van een artikel in De Nederl. Financier en Kapitalist, waarin een beschrijving wordt gegeven van een Amerikaansch handelskantoor, merkt de heer M. van Geuns, in De Week van het Soerabajaasch Handelsbl. van 19 Januari j.l. op:

Veel verhaalt de schrijver van de behaaglijkheid, die men in de Amerikaansche kantoren ondervindt; van de gemakkelijheid waarmee de grootste zakenmannen te naderen zijn. Zoo lezen wij:

„Kleine opvattingen en kleingeestige begrippen hebben op het Amerikaansche kantoor geen plaats. Gij verbaast er u aanhoudend over hoe weinig geheimen al die menschen hebben. Zij leggen hun ziel bloot en vertellen u — schijnbaar — alles wat zij weten. En zij jokken u niets voor. Gij kunt staat maken op hetgeen de gemiddelde fatsoenlijke Amerikaansche zakenman u vertelt, ook van inside dingen. Dat alles ligt misschien minder aan de kantoren dan aan den volksaard; en er is nog niet die scherpe concurrentie die Europa kenmerkt. Het land is voorspoedig, en voor iedereen is er plaats, vooral at the top. Concurrenten zijn in den regel vrienden, niet in schijn, doch in werkelijkheid. Kwaadspreken en laagdenkend schoouderophalen is er uiterst zeldzaam; en men bemoeit er zich weinig met ander zaken, A., B. en C. en alle anderen zijn „very nice fellows,” en iedereen is blijde van een ander te kunnen zeggen dat het hem goed gaat. Zaken doen is in Amerika geen hondengevecht; het is een gentleman's game. Iedereen vindt een genot in affaires en iedereen poogt het voor alle betrokkenen zoo aangenaam mogelijk te maken; slechts weinigen zijn er op uit ander spel te bederven, in troebel te visschen of spijkers op laag water te zoeken. En man die weinigen heeft iedereen openlijk en hartelijk het land. Royaal, prettig en vriendschappelijk is er de geest van zaken; en de royale en prettige kantoren ademen er dien geest. Vraag den gemiddelden Amerikaan en hij zal u bekennen dat hij maar één plaats weet waar hij elken dag acht uren lang onafgebroken lol heeft; en dat is zijn kantoor.

Het ware te wenschen dat men in ons land iets van dien Amerikaanschen geest wilde overnemen. De gemiddelde Nederlandsche koopman besteedt zowat één derde van zijn tijd met ander zaken; één derde met het benijden en tegenwerken van anderen, openlijk of heimelijk; en één derde blijft voor alles behalve intensief werk over.”

Ziedaar een taal, die onze handelsmannen weleens tot nadenken mag stemmen. Hier te Soerabaja is de toestand precies het omgekeerde van den hierboven geschetsten. De concurrenten doen elkaar zooveel mogelijk afbreuk en zijn niet kiesch in hun middelen ook. Dit is duidelijk aan het licht gekomen, toen eenige jaren geleden een aantal Chineesche handelaren hier ter plaatse front maakten tegenover een aanzienlijke handelsvennootschap. De concurrenten ontzagen zich niet de menschen aan te porren om den boycot notarieel vast te leggen.

Het is hier onaangenaam zaken doen. De rivaliteit is te groot, zullen de zonen van Mercurius beweren. Wij zeggen hierop: dit behoort niet te leiden tot machinaties en intriges, die het daglicht niet mogen zien. Men kan er naar streven fair te blijven. (Het woord gentlemanlike gebruiken wij maar liever

evenveel bewondering gewekt als zijn ongehoorzaamheid toorn veroorzaakt.

Hij zegt natuurlijk, dat hij het bewuste bevel niet onder de oogen heeft gekregen, maar wij zijn van een andere meening. Ik houd het er voor, dat hij gedaan heeft als de groote Nelson, die naar een signaal, dat hem niet beviel, keek met den verrekijker voor zijn blinde oog en dan naar waarheid kon zeggen, dat hij niets zag.

Rosen zou hierover wel uitsluitel kunnen geven, maar hij is een veel te flinke vent, om iets te zeggen, dat zijn voormaligen chef zou kunnen compromitteren.

Je weet, dat hij op dien marsch met Krome ziek is geworden en halfdood op een katholieke missie moest achterblijven. Hij is nu ook bij de Koloniale troepen ingedeeld.

14 Januari.

Heden wil ik dezen brief afschrijven. Wij hebben ons stram gemarkeerd, en als men dan bivakkeert, is men te moe om te schrijven. De gedachten willen dan ook niet komen.

Vandaag moet ik echter voor twee volle dagen rust commandeeren, omdat bij de gemalin van een mijner dragers de ooievaar is gekomen. Overmorgen marcheert mevrouw Abajabir met den jonggeborene rustig verder. Dat is negernatuur.

Hier is het heerlijk. Geaccidenteerd terrein, vruchtbare bodem, beken en plassen, en alles wemelt van jachtwild.

Het liefst zou ik mij in dit schoone land als landman nederzetten, om te planten en te bouwen.

Het soldatenbedrijf met zijn verwoestingen is toch recht treurig.

Maar het gaat niet zoo gemakkelijk, je te vestigen,

niet). Men behoort niet te schacheren à la Rapenburg.

Er is nog iets. De meeste bankinstellingen en handelshuizen hebben hun directies of chefs in Nederland, en deze laatste verlagen al te vaak hun tegenwoordigers in Indië tot kaartjesverkoopers.

Zij bemoeien zich met alles en nog wat; steken hun neus in de onbeduidenste details, wenschen te beslissen zelfs in nietige aangelegenheden — om kort te gaan, toonen een peuterachtige kleingeestigheid die de vreemdeling typisch Hollandsch noemt. Wij hebben staaltjes van inmenging gehoord die men ongehooflijk zou achten.

Dat op deze wijze vaak het gunstige tijdstip om te handelen ongebruikt voorbijgaat en een massa werkkracht wordt verspild, wil men in patria maar niet inzien. Men blijft daar de vertegenwoordigers in Indië behandelen als onmondigen en ziet niet in, welk een nadeel men zich hierdoor berokkent. Individuen zonder initiatief, die alleen voor de overbrengende beweging geschikt zijn doch niet voor voortbrenging van directen stroom, zooals wij het eens drastisch hebben hooren aanduiden, worden in Nederland met open armen ontvangen, als zij animeeren om den domper zooveel mogelijk te zetten op voorstellen van hunne confraters, ondergeschikten of chefs.

Passar malam. De Loc. verneemt, dat dr. Blonk, die te Soerabaja op zoo verdienstelijke wijze met den Controleur Jaspers de passar malam organiseerde, in Juli te Semarang eveneens een passar malam wil houden.

De resident, die, toen hij nog assistent-resident te Blitar was, door het organiseeren van een tentoonstelling van Inlandsche kunstnijverheid blijk gaf voor dergelijke aangelegenheden veel te voelen, is zeer met het plan van dr. Blonk ingenomen evenals ook de ass.-resident en de regent.

Emigratie naar Celebes. De heer van Emmerik vertrekt, volgens de Locomotief, den 18en dezer met een dertigtal Javanen per stoomschip Baud naar Midden-Celebes, waar hij, als bekend, in het Paleoed een Javanen-kolonie gaat stichten, als middelpunt van waaruit de nederzetting van Javaansche gezinnen in Celebes zich langzamerhand zal kunnen uitbreiden. Zooals men weet, wordt de heer Van Emmerik thans door de regeering geldelijk gesteund ter zake van deze emigratieproefneming. De Indische Gids rangschikte den heer Van Emmerik onlangs onder de velen „die nog slechts korten tijd op Java vertoeven, maar niettemin zich een oordeel aanmatigen over bestuurszaken en bestuursdaden.”

Dit klinkt, zegt het Semarangsche blad terecht, ten opzichte van Van Emmerik al zeer vreemd. Deze is thans een man van 50 jaar, heeft daarvan 35 jaren op Java doorgebracht, was 5 jaren werkzaam in het Circumlocutiekantoor te Buitenzorg en bracht de rest van zijn leven in de Javaansche dessa en in de nauwste aanraking met de inlandsche maatschappij door. Denkelijk weet hij dus van de dessous der dessaverkiezingen méér dan menig ambtenaar.

In het Nieuws v. d. Dag voor N. I. van 19 Jan. j.l. schrijft Diederik Baltzerdt het volgende, zeer vermakelijke stukje „fantasie en werkelijkheid”:

De Gouverneur Generaal droomde!

Hij droomde dat hij, te circa twaalf uur naar bed gegaan, na een dag van inspannenden arbeid, rustig lag te slapen in zijne eenvoudige doch comfortable

als het wel lijkt. Dat wil zeggen, gemakkelijk genoeg zou het gaan, als één ding maar niet ontbrak: Geld!

Met een klein bedrijfskapitaal kun je hier in de tropen, waar de Europeaan zelf niet kan arbeiden en waar alle benoodigdheden, die den Europeaan onontbeerlijk zijn, uiterst moeilijk verkrijgbaar en daarom peperduur zijn, niets aanvangen.

Met minder dan een half miljoen moet men het liever maar niet eens beproeven. Ik zal mij dus moeten beperken tot proefnemingen op land- en huisbouwgebied op mijn station.

Als je weer schrijft, wil dan adresseeren aan het districtsbestuur van Satoeta. Dat zendt den brief met de eerstvolgende gelegenheid naar het binnenland door. Als je dezen brief omgaand beantwoordt, bereikt je schrijven mij omtrent zes maanden na heden. Dat is wel wat lang tusschen brief en antwoord voor twee, die niemand meer dan elkander op de wereld hebben.

Menigmaal zou ik wel graag zoo een uurtje bij jelui op Eybendorp zijn, in het oude, gezellige huis. Ik kan mij zoo denken hoe jelui 's avonds in grootmama's hoekkamer zit bij de warme kachel, in dien eigenaardigen geur van ouderwetsche dingen. Je leest grootmama voor, door de hoorbuis, uit Arnds „Het ware Christendom” en de blinde Phylax slaapt aan je voeten, en buiten in den slottuin glinstert de sneeuw en de rijp aan alle takjes.

Als ik mij dat alles zoo voorstel, dan voel ik wezenlijk iets van heimwee. En toch zou ik in geen ander land meer willen wonen, dan hier.

Groet grootmama, en de honden, en allen, die op het dorp nog aan mij denken, van

Je broer,

RAINER.

kamer in het Paleis te Buitenzorg. Dien dag waren de excursiën, de expeditiën, de vreedzame missiën naar allerlei streken van den Archipel ter sprake gekomen. De landvoogd had tegenover de, uiterst bescheiden oppositie zijner raadslieden volgehouden dat de troepen van het Nederl. Indische leger niet beter verdeeld konden worden dan hij ze verdeeld had; hij had aangetoond dat de Nederlandsche vlag thans wapperde van Poeloe Weh tot Fak Fak, niet in naam, maar in der daad, en hij had met tevredenheid het goedkeurend gemompel zijner omgeving aangehoord die hem met een tweeden Jan Pieterz. Coen vergeleek.

Daarop had hij gedineerd, hij was na het maal wéér aan zijne werktafel gaan zitten, met die minachting voor lichamelijke vermoeienis die den geharden krijgsman eigen is, eerst na middernacht was hij met tegenzin opgestaan van den arbeid en had zich ter ruste begeven. En thans sliep hij! Ja met het zonderlinge dualisme van droomen, hij zag zich-zelf slapend in bed liggen.

Plotseling sloeg hij de oogen op? Wat was dat? Een knarsend geluid als van een boor of een roestige zaag deed zich hooren. Daarop het geschuifel van naakte voeten, het gemompel van zachte onderdrukte stemmen. Zouden de bedienden? . . . Maar het geluid scheen uit den grond te komen of uit een diepen kelder. Tegelijk verspreidde zich een zonderlinge geur door het vertrek: zijne ademhaling werd belemmerd; hij wilde roepen maar hij kon niet; hij zag, maar zonder zich te kunnen bewegen.

En in een hoek van het vertrek begaf zich de vloer, een ruig hoofd — een klapperdop op een stok — werd er door gestoken, om den eersten slag van den bewoner van het vertrek op te vangen. Alles bleef evenwel stil: de Landvoogd bewoog zich niet.

De klapperdop verdween, een ander hoofd kwam voorzichtig naar boven, het was dat van een inlander met zwartgemaakt gelaat. Vlug kroop deze uit het gat, gevolgd door tien of twaalf kameraden, sommigen als politie-oppassers verkleed, allen met zwarte gezichten, en welbewapend met goloks, revolvers en pieken.

Een er van liep naar het bed, plaatste zich met opgeheven golok naast den schijnbaar slapende en keek dezeren strak aan. De anderen trokken snel en geruischloos de telefoon van den wand, versperden de deuren, braken de kasten open. Alles verdween in de groote zakken die zij bij zich hadden, of werd in gereedstaande grobaks geladen. De bedienden werden met revolvers in bedwang gehouden.

De Landvoogd zag hoe zij uit de kamer gingen en binnendrongen in de Troonzaal; hij zag hoe de rampokkers de gouden Voeten van den Troon afzaagden; hij zag hoe ze ook nog naar karbouwen zochten en die niet konden vinden; hij hoorde hoe ze schimpten op hem, den Toean Besar Sekali, die nog niet eens zooveel buffels had als een eenvoudige dessaman. Hij hoorde hoe er een voorstelde om naar buffels te zoeken op de Algemeene Secretarie en hoe de leider van de bende dit afraadde. „Daar waren er te veel, die konden ze toch niet ongemerkt meevoeren.”

En eindelijk zag hij de bende, één voor één, weer kalmjes in het gat afdalen, met buit beladen en de Voeten van den Troon in een gonje-zak, gedragen door een individu met een wrat op den neus. Het Paleis was geheel leeg, zelfs de gordijnen waren meegenomen.

Toen week de bedwelming en de Landvoogd kon opstaan. Hij riep en, zooals dat in een droom gaat, plotseling was de kamer geheel vol met menschen:

Maleen aan Rainer.

Eybendorp, 20 April.

Liefste Rainer,

Hoe blij waren wij met je op marsch geschreven langen brief! Ik heb hem grootmama zoo dikwijls voor gelezen, dat ik hem bijna uit het hoofd ken.

En zoo heeft Krome intusschen Kaïro bereikt! Denk eens aan, hij had groote verdragen in het binnenland gesloten en een van de machtigste negerrijken uit het Nijlbronengebied heeft zich door Krome's diplomatieke handigheid onder Duitsch protectoraat gesteld.

Maar helaas, Engeland had door zijn missionarissen de lucht gekregen van wat daar voorviel, en heeft reeds vooraf van onze regeering de toezegging bedongen, dat alle verdragen, die Doctor Krome eventueel uit het binnenland zou meebrengen, ongeldig verklaard zouden worden.

Verbeeld, hoe het Krome nu te moede zijn moet!

In Eybendorp bloeien de viooltjes, en grootmama drinkt sleutelbloementhee, die zij voor buitengewoon versterkend houdt. Wij leven in groote eenzaamheid, zonder andere menschen om ons heen dan de boeren. Grootmama's hardhoorigheid is ongelukkigerwijze zoozeer toegenomen, dat vreemde menschen zich nauwelijks meer aan haar verstaanbaar kunnen maken. Ik zelf kan het ook alleen nog maar met die lange hoorbuis, waaraan ik altijd zulk een hekel gehad heb.

Heb ik je al geschreven, dat luitenant von Derendorff hier geweest is en acht dagen bij ons gelogeed heeft? Hij was met verlof. Zijn bezoek is de prettigste gebeurtenis geweest, die ik tot nog toe op Eybendorp beleefd heb. Wij hebben samen paard gereden en getoerd, en Afrikaansche herinneringen opgehaald.

(Wordt vervolgd.)

de Vice Praeses en de leden van den Raad van Indië, de Legercommandant, kolonel de Lannoy, de Redacteur van de *Java-bode*, Kapitein Colijn, de Heer Priester, en Kapitein Christoffel.

— Politie, Politie, riep de G.G., precies als een gewoon mensch.

— De Politie te Buitenzorg is nog niet gereorganiseerd, Excellentie! zei de Heer Priester, met een diepe buiging. Daar zult U in haar tegenwoordigen toestand weinig aan hebben.

— Hm! zei de Landvoogd. (Eigenlijk zei hij wat anders, maar ik vertaal het door „Hm”) Dan maar soldaten.

— De soldaten zijn allemaal naar Djambi en naar Halmahera, Excellentie, antwoordde de Legercommandant. Gisteren heb ik er een twintig van Hontoe toe terug gekregen, maar die zijn denzelfden avond doorgeslagen naar de Mentawai-eilanden.

— Hm! zei de Landvoogd weer. En wederom vertaal ik.

Na een ondeelbaar oogenblik vervolgde hij:

— Waar zijn de marechaussees?

— Atjeh en Sawietto, Excellentie.

— Waar is Christoffel?

— Present, Excellentie! zei de pasbenoemde kapitein.

— Goed, ga er op uit en vindt die rampokkers. Het wordt te erg. Als je ze te pakken krijgt en de Voeten van den Troon weer terugbrengt, dan maak ik je Majoor.

Christoffel maakte zonder te spreken rechtsomkeert en verdween.

— Is er geen spoor van de rampokkers te ontdekken? vroeg de Landvoogd somber. Als we d'r eens cavalerie op uitzonden... Wat denkt jij daarvan, Lannoy?

— De paarden zijn ziek, Excellentie, U begrijpt... Australische paarden moeten eerst acclimatiseeren. En misschien, misschien hebben die kerels in Australië me niet de beste gegeven.

— Dan maar Sandelhout-ponnies! riep de Landvoogd.

— Die hebben geen massa genoeg, Excellentie.

— Colijn, riep de geplaagde man, Colijn, wat zeg jij?

— Excellentie, zei de Heer Colijn, ik zou er voor zijn om ten eerste den Resident van Batavia te vervangen door een ambtenaar van positief-christelijke beginselen. Dan zou ik de zending in Bekassie krachtig aanmoedigen, ik zou de dieven daardoor als het ware decentraliseeren, (de Heer Otto van der Wijck knikte goedkeurend) — en ten slotte, in het waar belang des lands, zorgen dat er niets van in de krant kwam.

— Is er hier iemand van de pers, vroeg de Landvoogd.

— Om U te dienen, Excellentie, zei de Heer Bobby, in zijn nachtgoed naar voren tredend, en ik heb al een bericht opgemaakt van het voorgevallene dat Uwe Excellentie zeker bevredigen zal.

— Laat hooren:

Onze kranige politie.

„Heden nacht hebben brutale dieven eene poging gedaan om in een huis, bewoond door een der notabelste ingezetenen van Buitenzorg, in te breken.

De politie was evenwel op hare hoede en de misdadigers moesten aftrekken voor zij zich iets konden toe-eigenen. Men is hen bereids op het spoor. Verschillende autoriteiten waren aanstonds op het terrein aanwezig. Wij merkten op den Heer Van...
— Laat de namen maar weg, zei kapitein Colijn.

„Nader bericht men ons dat de dieven wel niet zullen kunnen ontsnappen. De vlugge manier waarop deze zaak is onderzocht en tot klaarheid gebracht, geeft een verblijdend bewijs van de waakzaamheid der autoriteiten en den toestand van algemeene veiligheid die hier heerscht, in spijt van al wat enkele op schandaal beluste bladen daaromtrent aan hunne lezers willen opdisschen.

Wij zijn niet bevreesd om gegronde kritiek uit te oefenen, maar waar reden tot loven is, daar hopen wij den naam van officieus altijd...
— Al wèl, al wèl, zei de G. G., een ietsje ongeduldig. Zou dat gaan, Colijn?

— Heel goed, zei de Heer Colijn.

— Dan dank ik de Heeren.

In een oogwenk was de kamer ledig. Het gat in den grond, in den linkerhoek, verried alleen wat er gebeurd was. In de geheel ledig gestolen Troonzaal stond de Troon, zonder voeten, een beetje scheef... De klok sloeg drie uur buiten, en de slaper ontwaakte.

— Gelukkig! zei hij, het was maar een droom!

West-Indië.

Suriname. De plotselinge verhooging der lokale suikerprijzen tot 16 à 20 cent per pond was in het begin van Januari II. te Paramaribo het onderwerp van den dag. Onze West schreef daaromtrent het volgende:

„Het publiek is er zeer over ontstemt en ziet er een ongeoorloofd, volgens sommigen zelfs strafbaar opdrijven van den prijs van een der eerste levensmiddelen in.”

Zestien of twintig cent, kom daar eens hier mee aan om een pond, laat staan een kilogram suiker daarvoor te koopen, ze zou'n je aan zien komen, de mannen en juffers van het kruideniersgild. Dat neemt echter niet weg, dat we den Surinamers gaarne hun goedkope suiker gunnen, hoewel we vreezen, dat indien de lokale

productie de waar niet goedkoop kan leveren, de importeur het ook wel niet zal kunnen, tenzij minderwaardig spul.

De onderneming Beekhuizen gaat steeds voort, haren veestapel te verbeteren en uit te breiden. Onze West vernam, dat de gouvernements-veearts, H. J. van der Schroeff, wederom in het belang van genoemde onderneming eene reis naar Trinidad zou maken, om op de jaarmarkt daar vee voor de model-hoeve aan te koopen.

Van de hoeve naar het abattoir is het, om zoo te zeggen, maar 'n stapje, dat we dan ook zullen doen, om een onbescheiden blik te werpen in de lijst der quantiteiten vleesch, door het paramaribosch publiek verwerkt. Hieruit blijkt dat de vleeschconsumptie in Suriname's hoofdstad vrij beduidend toenam in 1906. In het afgelopen jaar werden toch ongeveer 284000 kilogrammen vleesch verschalkt, w. o. nagenoeg 51000 van het varken tegen 268000 kilogrammen w. o. ongeveer 48000 van het varken in 1905, eene toename dus met ongev. 6 percent, terwijl het bevolkingscijfer niet noemenswaardig vooruitging, de meerdere consumptie dus niet daaraan kan worden toegeschreven, doch waarschijnlijk aan het feit, dat het de massa beter ging dan in het voorafgaande jaar.

Wat het bevolkingscijfer van Paramaribo aangaat, geven de aantekeningen van den burgerlijken stand aan, dat het aantal sterfgevallen in 1906 1003 bedroeg en dat der geboorte 1070, zoodat de natuurlijke aanwas nog niet twee per mille bedroeg. In de buitendistricten was de toestand gunstiger en voor de eerste elf maanden, waarover de beschikbare opgaven loopen, bedroeg het voordeelig verschil der geboorten op een totaal van 727 sterfgevallen nagenoeg 470 d. i. zoo om en bij 1 percent van de bevolking dier districten.

Heel veel schot komt er evenwel zelfs met toename met één percent als in de buitendistricten niet in de zoo gewenschte vermeerdering van bevolking. Wanneer men nu maar bij uitzending van Javanen naar deze kolonie wat beter op het gehalte dier luitjes let dan tot nu toe het geval was.

On revient toujours, enzovoort, en het zal dus ook wel een oude kippendief van beroep zijn geweest, die in het voorland van plantage Geertruidenberg, dat bosch is, op aanwijzing van een landgenoot van plantage Zoelen werd gepakt te midden van kippenruïnes, n.l. een berg van veeren, de rest had de man opgepeuzeld in oogenblikken, dat de opiumpijp koud was. Overigens had deze zoon der „grootvorstin dier landen, die” — het verdere kent men — zoo ongeveer drie honderd kippenmoorden op z'n geweten, maar 'n tuintje om z'n met zinken platen gedekte woning, dat met boontjes, hollandsche witte kool, enzovoort was beplant, bewees dat de man het niet alleen bij kip hield, maar ook wel wat anders op tafel wilde zien.

Waarom ging nu zoo'n man, die dus blijkbaar ook van tuinieren verstand had, nu niet liever in den kleinen landbouw zijn geluk beproeven, in stede van bij nacht en ontijden er op uit te trekken om kippen te gaan stelen. Het zat nu eenmaal in z'n aard, en we meenen dat er heel wat zonderlinge aardjes staken in wat Java naar deze kolonie loosde.

Curaçao. Het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft gelukkig weer zijn nuttigen arbeid in de kolonie hervat, zooals uit de volgende mededeeling blijkt, door het groepsbestuur in de Vrijmoedige geplaatst:

Het Bestuur der Groep „Nederlandsche Antillen” van het Algemeen Nederlandsch Verbond, maakt bekend dat een gezamenlijk bedrag van f 500 beschikbaar gesteld zal worden voor jongelieden van de eilanden Bonaire, Aruba, Saba, St. Martin en St. Eustatius, ten einde deze jongelieden, nadat zij op hun eiland lager onderwijs hebben genoten, door eene gemoetkoming in de gelegenheid te stellen op Curaçao uitgebreider onderwijs te kunnen gaan genieten.

Ouders of voogden die hun zoon of pupil voor deze beurs in aanmerking wenschen te brengen, worden verzocht zich daartoe vóór den 1 Mei a. s. schriftelijk te wenden tot den Groepssecretaris.

De aanvragen moeten vergezeld gaan van de noodige inlichtingen omtrent de jongelieden, zooals leeftijd, welk onderwijs genoten is, welke school op Curaçao zij wenschen te volgen (openbare of bijzondere school), welk bedrag men zelf voor de opvoeding van zijn zoon of pupil beschikbaar heeft en welk bedrag daarbij als tegemoetkoming wordt verlangd enz.

Uit de opgegeven jongelieden zal eene keuze van meerderen gedaan worden. Verdere inlichtingen worden verstrekt door de vertegenwoordigers op de eilanden.

Van Vreemde Koloniën.

De maatschappijen in Fransch Congo. Mocht men alles aannemen wat in fransch-humanitaire kringen over het optreden der maatschappijen, waaraan uitgebreide concessiën in Fransch Congo zijn verleend, is te doen geweest, dan zou men gaan gelooven, dat het daar een dorado voor zoogenaamde uitbuiters was. Dat er zeker heel wat is gebeurd en waarschijnlijk nog gebeurt, wat het licht niet verdragen kan, gelooven wij zeker, maar de vraag is of hier de schuld uitsluitend bij die maatschappijen ligt en of niet de toestanden aanleiding geven tot zeker te veroordeelen handelingen. De koloniale arbeid van eenig land vol-

gens de moderne opvattingen behoort in twee woorden te kunnen samengevat: beschaving en ontwikkeling; maar voor hen, die buiten dezen officieelen arbeid staan, is en zal steeds geldverdiene zijn de grootste, zoo niet de eenige factor, die hen noopt, hunne krachten te beproeven aan het werk der ontwikkeling van de hulpbronnen eener kolonie. Het bestaan van dien factor maakt het dan ook noodig maatregelen te treffen tegen eenzijdige bevoordeeling ten nadeele der bevolking, maar eischt ook, wil men het particulier initiatief, zonder hetwelk elke ontginningsarbeid een hopeloos beginnen zou zijn, niet afschrikken, dat dit bescherming vinde om in rust en vrede te arbeiden, eene bescherming, in Fransch Congo o. a. zeker niet onnoodig, waar de negers volstrekt niet de lammetjes zijn, die zich willig laten scheren, als ze wel eens worden afgeschilderd. Nog onlangs bevatte de *Temps*, die anders ook nog 'al eens aan eenzijdige gevoels-politiek zich bezondigde, een schrijven uit Ibenga, betreffende een voorgenomen straftocht tegen de Bondjo's aan den Oebanghi, welke stam van menscheneters al van den 14en Juli 1904, bij gebrek aan voldoende strijdkrachten, ongemoeid werd gelaten en, sedert al driester en driester wordend, de heele buurt terroriseert. Op genoemden datum waren de Bondjo's, die zich vriendschappelijk voordeden, door de te Eniellé gevestigde agenten eener maatschappij ter bijwoning van het fransche nationale feest uitgenoodigd. De Bondjo's kwamen in grooten getale opzetten met hunne trommen voor de onontbeerlijke dansmuziek en eenige mooie olifantstanden, die zij den Europeanen ten geschenke aanboden. Toen dezen evenwel bezig waren het fraaie geschenk te bekijken, werden ze plotseling aangevallen; twee hunner, die in den strijd vielen, werden voor de oogen der beide anderen geslacht en opgegeten, welk lot ook dezen wachte, nadat ze eerst op gruwelijke wijze waren mishandeld. Aan een touw gebonden, dat hun onder de armen ging, werden ze herhaaldelijk in de diepte geslingerd, waarbij het vleesch bij elken schok al meer uiteengereten werd.

De menschen weten niet beter zal men ter vergoelijking aanvoeren, maar zulke geaardheid lokt bij wie, ondanks de voorgespiegelde of ten minste rechtens verwachte bescherming, daar feitelijk zonder eenige bescherming als in Fransch Congo tegenover staat tot eigenmachtige preventieve maatregelen, verkeerd en af te keuren, omdat ze, daar la bête humaine in zulke omstandigheden zoo licht te voorschijn komt veelal in wreedheid ontaarden, maar... menschenlijk.

Fransch Congo leert ons hoe en waarom het particulier initiatief niet in den hier bedoelden zin van het woord tot zijn recht komt of kan komen.

De zending in de fransche koloniën. Wij hebben er enkele malen op gewezen, dat de strijd in Frankrijk gevoerd tusschen kerk en staat, en door den staat op de koloniën overgebracht, voor deze laatste nadeelige gevolgen kon hebben en ook reeds had, zoo uit het oogpunt van onderwijs als uit dat van ziekenverpleging en diergelijke aangelegenheden, waarvoor de zending zich naast haren geestelijken arbeid spande. Wat nu dien geestelijken arbeid der zending betreft, troffen wij in de *Dépêche Coloniale* de volgende merkwaardige beschouwingen aan als ontleend aan een werk *Les Mission et leur Protectorat* van de hand van den heer de Lanessan, oud-gouverneur-generaal van Indo-China en oud-minister van marine in Frankrijk:

„Veel Franschen, schreef de heer de Lanessan, kunnen zich niet voorstellen hoe de prediking van het katholicisme aan de muzelmannen, boedhisten, enz. mishaagt, waaronder onze zendelingen hun proselietisme uitoefenen. In de eerste plaats komt dat, omdat daar het geloof heden ten dage in ons land weinig levendig is, wij ons gaarne verbeelden dat zulks overal elders het geval is. Hierin begaan wij een ernstige dwaling. Zij die gereisd of vertoefd hebben in mohamedaansche landen, weten hoe stipt de menschen de voorschriften van het geloof opvolgen, met welke zroomheid zij de, door den Koran voorgeschreven geboden verrichten, hoe ijverig zij het vasten in acht nemen, en welke zorg zij aan den dag leggen om zich te onthouden van de verboden spijsen of dranken. Zeker, onder de muzelmannen, die onophoudelijk in aanraking komen met Europeanen, begint merkbaar verlapping te komen in den geloofsijver, maar zelfs dezen voelen zich geraakt, wanneer de westersche zending hen uitmoedigt den Islam prijs te geven. Ik heb tevoren deze opmerking aangehaald, die pater Launay ten aanzien van de Indiërs maakte: „Het katholiek geloof te omhelzen is een val, die voor velen de schande na zich sleept.”

Er is geen enkel muzelman, zelfs onder de meest ver-europeeschten niet, waarop deze opmerking niet met evenveel juistheid kan worden toegepast, als op de Brahmanen en Boedhisten van Indië. Zij is niet minder juist, ten aanzien van Chineezers, Annamieten, Siammezen, enz. Voor allen beteekent de verandering van geloof een val in eigen oogen, maar bovenal in de oogen hunner landgenooten. Hoe hooger de plaats is, die de betrokkene in de maatschappij inneemt, waarvan hij deel uitmaakt, des te dieper schijnt zijn val te zijn. In China, in Indo-China en de Levant slagen de zendelingen er in eenige duizenden te bekeeren, die tot de laagste klassen behooren; men kan ze tellen, de bekeerden in de hoogere klassen. Hoe hooger iemand in zijn land geplaatst is, hoe meer hij hecht aan de inrichting van huisgezin en maatschappij, zooals hij die van zijne voorouders erfde, en aan den gods-

dienst, die in zijn oogen het onmisbare aanhangsel van die inrichting is, die er veelal zelfs de voornaamste bron van uitmaakt."

In weinige regelen zien wij hier de bezwaren uiteengezet, waarmee de zending heeft te kampen in landen, waar reeds eene andere geloofsovertuiging bestaat, maar zien we ook de gevaren aangetoond, waaraan een regeering over andersdenkenden zich zou blootstellen, indien ze zich niet met de christelijke zending solidair verklaren en deze aanmoedigen zou, op daadwerkelijke wijze.

De Japanners in Korea. De Times of India bevatte in haar weeknummer van den 15en December ll. een artikel over de toekomst van Korea van haren gewezen oorlogs correspondent, Cotes. Deze is ten volle overtuigd van het welslagen der „humane en hoopvolle" japansche politiek ten aanzien van Korea, maar zijn voor de Japanners en hun werken vleidend schrijven, geeft in menig opzicht te denken. Dat ze beter zouden kunnen koloniseeren dan de Engelschen, is natuurlijk beslist onmogelijk.

„Bijna iedere engelsch-indische bestuurder, die in zijn eigen gewest niet geheel misplaatst bleek, zou van Korea in tien jaren tijd een welvarend en tevreden land kunnen maken, indien men hem met het bestuur belastte en daarbij de vrije hand liet. Japansche Staatslieden mogen er dertig jaren over doen en daarbij een weinig moeten vechten, maar zij zullen ten slotte slagen."

Zooals bekend, is Korea nominaal een onafhankelijk land en werd markies Ito aangewezen als adviseur van de koreaansche regeering, die echter niets meer heeft in te brengen.

„Feitelijk, schrijft Cotes, controleeren de Japanners alles en oefenen zij het werkelijk gezag uit. Om in Soeol vergunning te bekomen, zelfs om graszoden te halen voor zijn tuin, moet men toestemming hebben van de Japanners, niet van de Koreanen. Niet één stuiver van de inkomsten, die in de schatkist vloeien, kan zonder bekrachtiging van Japansche zijde uitgegeven worden. Een japansch financieel ambtenaar is aangewezen om daarop toe te zien. Hij zoekt zijn assistenten bij elkaar, die in naam de koreaansche ambtenaren bij de inning der belastingen moeten bijstaan, doch hen volkomen controleeren. Japansche politieambtenaren zijn aan de koreaansche regeering „geleend" en „oefenen invloed uit" op het districtsbestuur. Het geheele koreaansche bestuursstelsel is rot, en nu de gelegenheid hun is benomen om het volk af te persen, blijkt dat de ambtenaren niet genoeg hebben om van te leven, en worden dezen bijgevolg tot wanhoop gebracht."

Het gevolg is dat reeds opstanden voorkwamen. Vroeger kwamen er ook wel oploopjes voor, wanneer een of ander ambtenaar het met zijn afpersingen wat al te bont maakte, maar het bleef meestal bij een oploopje, waarvoor de betrokken ambtenaar zijlings zijn biezen pakte, waarna de rust onmiddellijk weder was hersteld. Het gewone dagelijksche leven werd daarbij nagenoeg niet gestoord. „Ik heb van europeesche dames gehoord, schreef Cotes, die in hare draagstoelen gezeten, zonder dat haar enig letsel werd aangedaan, door een bende oproerlingen van die dagen werden gedragen, die de straat versperden."

„Nu zijn de opstanden heel wat ernstiger, en er zijn ook Japanners daarbij gevallen, maar de japansche macht is overweldigend en niets in het land kan zich daarmee meten," vervolgt Cotes, daaraan toevoegende: „De koreaansche edelman haat met een bitteren haat het volk, dat hem zijne autocratische macht en zijn middelen van bestaan ontnam. Hij wekt wat in staat is gewekt te worden in den geest zijner meer nederige landgenooten, die ook hun eigen grieven hebben tegen hunne nieuwe meesters."

Welke die grieven zijn, deelt Cotes niet mede, maar ontegenzeggelijk moeten deze gezocht worden in de arrogantie en het tirannieke optreden der Japanners. Een staaltje hiervan geeft de schrijver, waar hij om de lafheid der Koreanen te schetsen, het volgende opmerkt: „De japansche koelie ziet er niets in om op straat een Koreaan, die hem in den weg loopt, te slaan, in het volle vertrouwen, dat de man niets terug zal doen." En terwijl de amerikaansche ondernemers der goudmijnen van Pingyang verklaren, dat twee gewone koreaansche mijnwerkers, op een shilling daags, zelfs iets meer arbeid opleveren dan één geoefende mijnwerker van Californië en Cornwallis op achtmaal hooger loon, moest een japansch ondernemer van de kolonmijnen in Kioesoe verklaren, dat hij niet met de Koreanen overweg kon en Japanners had moeten laten overkomen. „De koreaansche werkman moet in een goed humeur gehouden worden, en dat heeft de Japanner nog niet geleerd in te zien." Ten aanzien van het experiment in Kioesoe merkt Cotes vaagjes op: „de betaling schijnt niet onredelijk te zijn geweest, en de behandeling niet onvriendelijk, maar de lieden konden de beperkingen niet verdragen, die aan hunne vrijheid was gesteld." Een erg politieke uiting blijktbaar, om de vriendjes van heden niet te mishagen.

Opmerkelijk is het ook wat deze schrijver over het door de Japanners ingestelde onderwijs zegt, na te hebben meegedeeld, dat reeds vóór hunne komst zooiets als een leerplichtwet bestond:

„Er waren nauwelijks eenige scholen, dus was toepassing onmogelijk. De Japanners trachten hier verbetering in te brengen, door in de voornaamste centra scholen te openen. Japansche schoolmeesters zijn vrij wel goedkoop. Zij zullen de japansche taal onderwijzen,

zoo ook mogelijk niets anders. Hunne verspreiding over het land is gewenscht, zelfs wanneer hun doel veeleer is het volk te japanizeeren dan dit in algemeene kennis te onderrichten. Overal zullen zij de orde voorstaan. Overal zullen zij de japansche belangen vertegenwoordigen, van opproerigheid mededeeling doen aan het centraal gezag, en de punten zijn, vanwaar de invloed van Tokio uitstraalt. Dat is in het belang van de Koreanen, want hun lot is nu verbonden aan dat van Japan. Beloften van zelfbestuur zijn slechts misleidend. Hoe spoediger het volk erkent dat de oude staat heeft opgehouden, hoe eer zij geneigd zullen zijn, zich als goede burgers in den nieuwen stand van zaken te voegen."

Bij dit alles niet te vergeten, dat Korea, zij het ook ietwat gedwongen, in den russisch-japanschen oorlog Japan's bondgenoot was.

Steenkolen op de Philippijnen. Reeds eenige jaren wordt in de manillasche pers gewag gemaakt van den rijkdom aan steenkolen van verschillende deelen van den archipel. In het Zuiden van Luzon, op het eiland Polillo, werden steenkolen van goede qualiteit en in groote hoeveelheid gevonden, doch van een ernstige exploitatie werd tot nu toe weinig gehoord. Mogelijk wacht men hiermede, wat het Zuiden van Luzon betreft, op de aan te leggen nieuwe spoorweglijn aldaar. Op het eiland Cebu schijnt nu evenwel de exploitatie der Danao- en Compestela-mijnen ernstig te zullen worden aangepakt. Te New-York is de Insular Coal Company opgericht, met een kapitaal van 500.000 dollars (amer.), die bedoelde mijnen van de oorspronkelijke eigenaars heeft overgenomen. Dezen was het concessierecht reeds in den spaanschen tijd verleend, in de vijf jaren voor den amerikaanschaanschen oorlog was aan de ontginning reeds een bedrag van 350000 pesos ten koste gelegd, waarvoor, behalve mijnconstructiën, ook twee smalspoorbanen waren aangelegd voor het vervoer der steenkolen, die zoowel door de Compania Maritima als op de schepen der spaansche marine met succes werden gebruikt.

De opstand, die aan genoemden oorlog voorafging, maakte een eind aan het bedrijf, door de vernieling van verschillende werken door de opstandelingen, terwijl de dood van verschillende belanghebbenden een weder opnemen van het bedrijf, toen de toestanden weder verbeterden in den weg stonden. Nadat door experts bevonden was, dat de schade aan de mijnen ensovoort toegebracht, niet zoo groot was als vermoed werd, hebben nu amerikaansche kapitalisten besloten het bedrijf weder op te nemen, dat bovendien begunstigd wordt door den aanleg eener spoorweglijn door J. G. White & Co., op Cebu met Danao als eindpunt.

INGEZONDEN

Het Koloniaal Belang is een Algemeen Nederlandsch Belang.

De Tentoonstelling van Indische kunstnijverheid, kunst en huisvuil, welke Augustus en September 1906 in het Stedelijk Museum te Amsterdam werd gehouden, had ten doel de bezoekers een aanschouwelijke voorstelling op kleine schaal te geven van den kunstzin, de vaardigheid en den goeden smaak van de Inlanders onzer Koloniën. Zoowel de bezoekers als de Pers hebben als om strijd de opbouwende beteekenis dezer Expositie erkend. Batiks, sarongs, ethnografische voorwerpen, weefsels en vlechtwerk van rottan en bamboe, zijden en linnen kantwerken, voorwerpen van gedreven zilver en gecicelerd koper, waren geëxposeerd als bewijzen van de huisvuil en kunstnijverheid, en stelden het Europeesch bedrijf in menig opzicht in de schaduw. Bewondering voor de Indische vervaardigers en vervaardigsters was hiervan het gevolg. Vele bezoekers, die vroeger weinig of niets wisten van het bedrijf in onze Koloniën en dientengevolge weinig belangstelling toonden, hebben hiervoor nu sympathie. Jammer, dat de tijd van voorbereiding voor die Tentoonstelling te kort was om ook de producten van Indischen bodem en cultuur bijeen te brengen.

Deze Tentoonstelling heeft uitwerking gehad en zelfs navolging bij onze naburen ondervonden. Eenige Duitsche heeren hebben, met medewerking van Nederlandsche deskundigen, een dergelijke Tentoonstelling te Crefeld georganiseerd. Dit geeft te denken. De Duitschers begrijpen ook dat aanschouwelijke voorstellingen van Koloniaal vernuft, arbeid of kunst, past in het programma van een ondernemend volk. Met de Duitsche koloniale plannen wordt niet getreuzeld. Van boven af wordt geleeraard, hoe goed het is de belangstelling in Duitsch West-Afrika aan te kweeken.

Helaas, in Nederland wordt voor de Koloniën voor Oost en West Indië slechts belangstelling getoond door beambten en militairen, benevens eenigen, die in Indië hebben gewoond en eindelijk door hen, die in het Moederland met de bezittingen zaken doen. Het meeren deel der Nederlandsche bevolking gevoelt echter uit onwetendheid niets voor onze overzeesche bezittingen en dit is ook begrijpelijk.

Ombekend maakt onbemind, maar meer belangstelling kan en moet den Nederlanders bijgebracht worden, wil ons land niet de rijke Koloniën aan naburige staten in handen spelen. Wanneer geheel het volk iets gevoelt voor Indië, dan zal het dit ook uit eigenbelang verdedigen, het zal met zijn arbeidskracht en intellect der industrie, nijverheid en cultuur

voortbrengselen ontwingen, ten eigen bate en die van het Moederland.

Als echter het grootste gedeelte van ons Volk niet is doordrongen van de beteekenis van het wel en wee van Insulinde, dan kunnen wij een dergelijken niet bloedigen strijd voor zelfbehoud niet verwachten, maar zullen moeten zwichten voor de kracht van wapenen van najverige naburen.

En ook uit commercieel oogpunt is het verspreiden van meerdere kennis en belangstelling omtrent de koloniale bezittingen van het grootste gewicht. Engeland bewijst opnieuw, dat het dat voor zijn koloniën volkomen begrijpt, en steunt nu de plannen van een ondernemende persoonlijkheid voor een Z-Afrikaansche Tentoonstelling, die volgens courantenberichten na sluiting naar Nederland zal worden overgebracht. Ook dit geeft te denken. Waar men voor deze Tentoonstelling de ondersteuning van het Nederlandsche kapitaal verwacht, wil het mij wenschelijk voorkomen, dat men de bijdrage concentreere voor de aanvulling van een kapitaal, benodigd voor de voorbereiding en uitvoering eener uitgebreide Nederlandsche Koloniale Expositie, voor kunst, kunstnijverheid, huisvuil, landbouw, cultuur, industrie, land- en volkenkunde, kortom voor alles, wat op Nederlandsch-Indië betrekking heeft. Op een dergelijke Tentoonstelling moeten vertegenwoordigers van verschillende Indische landstreken en stammen werkzaam zijn in hun inheemsche omgeving. Het Nederlandsche volk moet de Inlanders kunnen gadeslaan in hun levenswijze, arbeid, kleederdracht etc. Monsters, fotografien, teekeningen, statistieken, verslagen, grafische voorstellingen, op deze Expositie aanwezig, moeten, zoo aanschouwelijk mogelijk voorgesteld, den bezoekers een begrip geven omtrent den rijkdom onzer Koloniën, vooral uit het planten-, dieren- en delfstoffenrijk, terwijl de aandacht der aanwezige Inlanders moet worden gevestigd op de producten uit Europa, die ook wellicht in O. & W. Indië vervaardigd of gekweekt kunnen worden. Er moet gelegenheid bestaan om tegen matigen prijs zaken te doen, bijzonder in voorwerpen, die op zeker oogenblik overzeesch of in het Moederland druk besproken worden. De lust voor industrie en cultuur zal daardoor wederzijds in hoogen mate worden aangewakkerd, terwijl er dan vraag zou ontstaan naar vele artikelen van nut en smaak welke geschikt zijn voor beide markten. Van regeeringswege moeten prijsvragen worden uitgeschreven voor nieuwe denkbeelden om uit de Overzeesche Bezittingen de Europeesche markt te voorzien. De mededinging wordt hierdoor aangemoedigd, nieuwe Industriën zullen verrijzen, die zeer zeker vermeerderde arbeidskrachten vorderen, tengevolge waarvan door arbeid nieuwe bronnen van inkomsten zullen ontstaan. Ook moet aanschouwelijk worden voorgesteld, de wijze van bestuur der Koloniën, het leven van ambtenaren en militairen, in het algemeen der bewoners van Oost en West-Indië. Een dergelijke groote Koloniale Tentoonstelling, zal, praktisch georganiseerd, direkt voldoende financiële resultaten hebben en in de toekomst zal het gevolg zijn, dat de welvaart van Moederland en Koloniën wordt vergroot.

Allen, die voor bovenstaand denkbeeld sympathie gevoelen en voor de uitvoering geldelijken of moreelen steun willen verlenen, worden beleefd verzocht, aan de Redactie van dit blad hun naamkaartje of andere adhaesiebetuiging te willen inzenden.

EXCELSIOR.

Het spreekt wel van zelf, dat wij het in beginsel volkomen met Excelsior eens zijn. Red. Com.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift, 1907. No. 1.

In memoriam Kolonel Raden Ario Majang Koro, door F. L. W. Raedt van Oudenbarneveld. — De expeditie naar Korintji (vervolg), door P. van Genderen Stort. — De tegenwoordige stand van het vraagstuk der orlogs-contrabande, door R. Boonstra. — De reden, waarom wij Maleisch spreken. Een antwoord aan S., door L. J. — Wenken bij het rijden van groote patrouilleritten, door H. Heering. — Protest naar aanleiding van „Draagbaar veldgeschut", door F. Schütt. — Aanteekening hierop door A. J. Gooszen. — Geweerreiniging door H. — Kort overzicht van den stand van zaken op het eiland Ceram (vervolg). — Enz.

De Indische Mercur, 19 Februari, 1907.

Ned. afl. der Ned. Ind. Mij. v. Nijv. en Landb. Voordracht door Dr. van Bijlert over cultuur en bereiding van rijst. — Bemesting van theetuinen, door Dr. A. W. N. — Suikerproductie der fabrieken in den Oosthoek. — Fermentatie van cacao in verschillende productielanden. — Tabakszaad en tabaksbibit. — Natuurlijke en kunstmatige (chemische) kamfer. — Lemoengrasolie. — Ziekte in de thee. — Verslagen van Maatschappijen. — Nieuwe Maatschappijen. — Kleine mededeelingen. Enz.

Weekblad voor Indië, 1907. No. 38.

Vagabondages van een verlofganger, III, door F. P. H. Prick van Wely. — Brieven uit patria, door Jan Willemsz. — Vroegere Indische buitenplaatsen, door Gabriël (slot). — De eerste reis van en met de Rembrandt naar Java (met foto). — De spoorbrug bij Ngoedjang in gevaar (met afb.). — Militaire schetsen, door Lem. — Indische indrukken, door Carlo. — Een onjuiste beschuldiging, door J. E. Jasper. — Indische hoosdoeners, door Auditor. Enz.

J. J. REESER.
Meubeleering,
Behangerij, Stoffeerderij.
Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 85
Telefoon 1740.

Restaurant **KNAPPSTEIN**
Vlamingstr. 16-17. Tel. 2479. Den Haag

Plats du Jour à 50 ct.
Diners à f 0.80, f 1.20 en f 2.—
A la Carte dagelijks tegen matige prijzen.
Van 1888 tot 1902 Chef-Kok,
Rest. Riche, athier.

NIEUW
Malthusianisme.
Damesdeskundige.
MEVROUW ADRIAAN
Regentesselaan 362,
einde halte lijn 5.
Consult dagelijks, Zondags
op verzoek.

W. PAULUSSEN.
Drogist, **SPUI 156 a**
recht over de St. Jacobstraat.
GOEDKOOPSTE en SOLIEDSTE adres
voor Parijzer Gummi- en Verbandsartikelen.

Th. FRANKEN,
Confiseur, Patisier, Glacier,
Sumatrastraat 1g. bij het Kanaal.
'S-GRAVENHAGE.
Telefoon No. 1460.

Nederlandsch-Indische Crediet- & Bankvereeniging
Hoofdkantoor **AMSTERDAM**, Keizersgracht 482.

DEPOSITO-RENTE.

Voor bedragen met 1 dag opzegging 3 pct.	Voor bedragen gedurende 6 maanden 4 pct.
" " gedurende 1 maand 5 "	" " " 1 jaar 4 "
" " " 3 maanden 4½ "	

Gelden op langen termijn gedeponneerd kunnen elken dag *tusschentijds* worden teruggevraagd, in welk geval corresponderende renten vergoed worden.

Den Haag, Leiden, Delft, Rotterdam,
BURGWAL 8 PAARDESTEEG 7 CHOORSTRAAT 21 KORTE HOOGSTR. 6

DAMES leest de volgende week de annonce van de speciaal voor Indië ingerichte **Mode-Magazijnen** van

E. v. d. HORST,

Hoofmagazijn **Burgwal 8**, bij de Wagenstraat, Den Haag.

Alle goederen voor de helft der gewone prijzen.

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek, LENSVELT NICOLA.

DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.

LUNCHEON ROOM.

Haagsche Beschuif.

AGUILAR'S Port-, Sherry- en Madeirawijnen
zijn alom bekend.

VRAAGT PRIJSCOURANT.

Hoofdkantoor Heerengracht 3, DEN HAAG. Telefoon Interc. 264.

Bijkantoor: Batavia, **B. DE BAS & Co.**

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
5 Hoogstraat. 11 Oranjegalerij. 24 Leidschestr.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van versche karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren. Aanbevelend,

Rivierischmarkt 9, den Haag.

Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.

MAGAZIJN van

Baden; Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.

GASORNAMENTEN,

Huishoudelijke Artikelen.

KEPPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,

'S-GRAVENHAGE.

Ch. F. RIJKEN & Co.

Vleugels, Piano's, Orgels.

Verhuren, Stemmen, Repareeren

NIEUWSTRAAT No. 26.

De Goedkope Winkel van

H. DE LA COURT.

Chemische producten.

Borstelwaren, Sponsen, Zeemleder,

TOT DE LAAGSTE PRIJS.

Heesterhuisstraat 283.

Heeren Rokers!

Bijzonder aanbevolen het merk

CONSULADO

een zeer geurige 3 cts. Sigaar

A. G. AUDIER, Prinsstraat 134,

hoek **NOORDWAL.**

Firma Gebr. KALSE,

Vlamingstraat 41. Den Haag.

KANTOORBOEKHANDEL.

Specialiteit in Lederwaren.

KOFFERS. TASSCHEN.

ELITE SHOES **H. HESSELS & ZONN**

Importeurs van

Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Piet Heinstraat 117

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
tegenover „Hotel des Indes”

Mevr. HOGERHEIJDE,

VERLOSKUNDIGE,

Commelinstraat 2, AMSTERDAM

is dagelijks te cons. van 1—3. 6—10.

Mej. ERNESTINE DE MUNNICK,

te **PARIJS.**

stelt zich beschikbaar voor alle informatie betreffende

Pensions, Kleeding, Bezichtiging der Stad,

enz. enz.

Zich te vervoegen **Maison de Café**

„BOUDAH”

Rue St. Honoré 390.

Brückel Mutzenbach,

Veenestraat 22, hoek Kettingstraat.

'S-GRAVENHAGE.

Toiletartikelen, Kramerijen, enz.

TRANSVALIA.

Prins Hendrikstraat 74.

Extra voorraad Dienstbodenboezelaars,

Wollen Ondergoederen

ook in

ECHT JAEGER.

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.

Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee der **Firma de Wed VAN NELLE** te Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N ^o . 1 f 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea. " 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theeën " 1.00
Paarsch " . . . 50 "	" " " 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " 0.65
Alex Meier Koffie	Thurée Thee
prijzen 57½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80

Aanbevelend, **G. J. HEEMSKERK.**

H. VAN ROOY,

Amerikaansch- en Fransch Schoeisel

Bankastraat 41, Den Haag,

naast de Melkrichting „DE STERKAN”.

A. KREIJMBORG & Co.

HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM.

Huis van den Eersten Rang

LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 3200-

Modernste inrichting voor **Heeren- Jongeheeren- en Kinderkleeding**, gemaakt en naar maat.

Aan de afdeling Kleeding naar Maat zijn verbonden:

1 Professeur de Coupe en 10 Coupeurs met assistenten.

Coupe Systeme Americain

Uitrustingen voor de Indiën.

Uniformen, Gala- en Automobielkleeding, Ambtsgewaden; waterdichte stoffen voor Jacht- en Sportkleeding.

Parterre: Heerenkleeding;

1^e Etage: Kleeding naar Maat; 2^e Etage: Kinder- en Jongeheerenkleeding.

